Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ 2 апрель 1970 йил, пайшанба ◆ № 77 (14.543). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА ҚАБУЛ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 31 мартда Венгрия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги фавқулодда ва мухтор элчиси ўртоқ Д. Рапаини қабул қилди.

Уртоқ Л. И. Брежнев ўртоқ Д. Рапаи билан суҳбатлашди. Бу суҳбат илиқ, дўстона вазиятда ўтди.

Н. В. ПОДГОРНИЙ ЭРОНДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний 31 мартда Эрондан Москвага қайтиб келди. Ҳазрат олийлари Эрон шаҳаншоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавийнинг таклифига биноан, Н. В. Подгорний расмий визит билан Эронда бўлган эди.

Н. В. Подгорнийнинг ҳамроҳлари ҳам у билан бирга қайтиб келишди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ЗАРБДОР КУНЛАР

ЧИГИТ ЭКИШНИ ЯХШИ ЎТКАЗАЙЛИК

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Республикамиз деҳқонлари бу йил давлатга 4 миллион 100.000 тонна пахта топшириш юзасидан олинган юбилей мажбуриятларини муваффақиятли бажариш мақсадида чигит экишга тайёргарлик кўриш давомида катта ҳажмдаги ишларни амалга оширдилар. Ўтган йилдагидан кўпроқ майдонда тупроқнинг шўри ювилди ва нам тўпланди, далаларга бултургига нисбатан кўпроқ маҳаллий ўғитлар ташиб чиқарилди.

Ҳадемай чигит экиш оммавий тус олади. Экилган чигитни эртароқ, бир текис ва соғлом ундириб олиш учун ерни яхшилаб тайёрлаш ва экишни қулай агротехника муддатларида тугаллаш даркор. Агар ҳар бир участканинг конкрет шароити ҳисобга олинган ҳолда иш кўрилса, тупроқ талабга жавоб берадиган даражада майин бўлади. Кузда шудгор қилинган майдонларда тупроқнинг юзасида физик хусусияти яхши бўлган қатлам сақланишига эришиш учун интилиш керак.

Шўр ювилиши ёки яхоб берилиши натижасида тупроғи қаттиқ зичлашиб қолган майдонларда ерни 16-18 сантиметр чуқурликда, тупроғи камроқ зичлашган майдонларда эса 10-12 сантиметр чуқурликда чизеллаш зарур. Чизеллашни бороналаш билан бирга қўшиб ўтказиш лозим. Шундан кейин тупроқнинг қай даражада майинлашганлигига қараб ерни қўшимча равишда яна икки ёки уч марта бороналаш керак. Тупроғи камроқ зичлашган майдонларда ерни чизеллаш ўрнига дискалаш мумкин.

Ернинг юзасини текислаш мақсадида мола босиш даркор. Енгил тупроқли ва чуқур юмшатилган майдонларда оғир молалардан, оғир тупроқли майдонларда эса енгил молалардан фойдаланиш тавсия этилади. Мирзачўлдаги ерларда фақат енгил молалардан фойдаланиш зарур.

Тупроғининг шўри ювилмаган ва яхоб берилмаган майдонларда чигит экиш олдидан ерни бороналаш ва мола бостиришнинг ўзи кифоя қилади. Лекин экин майдонини бегона ўтлар кўп босган бўлса, ерни бороналаш олдидан юпқа кесувчи панжалари бўлган чизеллар билан 10-12 сантиметр чуқурликда чизеллаш керак.

Бевосита чигит экиш олдидан ҳайдалган майдонлардаги йирик кесакларни яхшироқ майдалаш ва тупроқнинг устки қатламини маълум даражада зичлаштириш (бу тадбир экилган чигит намдан баҳраманд бўлиши учун зарур) оғир молалардан фойдаланиш тавсия этилади.

Республиканинг бир қатор районларида қиш-баҳор даврида тупроқда етарли миқдорда нам тўпланмади. Бундай районларда чигит экиш олдидан ерни жўяклар орқали суғориш усулини кенг миқёсда амалга ошириш лозим. Бундай қилинганда экилган чигитни эрта муддатларда яхши ундириб олиш ва берилган чигит сувининг самарадорлигини ошириш имконияти вужудга келади. Чигит экиш олдидан ерни яхшилаб ўғитлаш ва чигит экиш билан бир вақтда минерал ўғитларнинг белгиланган нормасини солиш зарур.

Фан маълумотлари ва илғор хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, агар ерга чигит экишгача бўлган даврда фосфорли ўғитлар йиллик нормасининг 60-70 проценти, азотли ўғитлар йиллик нормасининг 30-40 проценти ва калийли ўғитлар йиллик нормасининг 50 проценти солинса, минерал ўғитлар энг яхши фойда беради. Бироқ, кузда шудгорлаш олдидан ерга ўғит солмаган хўжаликлар ҳам бор. Агар минерал ўғитлар йиллик нормасининг ҳаммасини ғўза ўсаётган даврда ерга солинса, бу ҳол ҳосилнинг етилиши кечикишига ва олинадиган биринчи сортли пахтанинг миқдори анча камайишига олиб келади. Бунга йўл қўймаслик учун ҳайдаш олдидан минерал ўғитлар солинмаган майдонларни экиш олдидан ерни тайёрлаш вақтида ўғитлаш, бунинг учун культиватор-ўғитлагичлардан кенг фойдаланиш керак.

Пахта етиштирувчи хўжаликларда жуда кўп сонли техника мавжуд. Бу, чигит экишни энг қулай ва қисқа муддатда — 7-10 иш кунида тугаллаш имконини беради. Чигит экишнинг турли хил районлар учун оптималь муддатлари турлича. Бироқ, республиканинг барча районларида тупроқнинг 10-12 сантиметр қатламидаги иссиқлик ҳарорати 12-13 даражага етганда оддий чигитни ва 14-16 даражага етганда эса туксизлантирилган чигитни экишга киришиш мумкин.

Кўпчилик районларда ҳозирнинг ўзидаёқ ҳавонинг иссиқлик даражаси чигит экишни бошлаб юбориш учун қулай бўлиб қолди. Шу туфайли пахта майдонининг асосий қисмига чигит экишни апрель ойининг иккинчи ўн кунлигида, шимолий районларда эса учинчи ўн кунлигида тугаллаш мақсадида экишнинг суръатини имкони борича кучайтириш зарур. Бу, экилган чигитни жанубий районларда 20 апрелдан, марказий районларда 25-30 апрелдан кечиктирмай ва шимолий районларда май ойининг бошида қийғос ундириб олиш имконини беради.

Участкалар бўйича чигит экиш муддатларини белгилаганда тупроқнинг механик составини ҳисобга олиш даркор. Чигит экишга биринчи навбатда тупроғининг механик состави енгил бўлган участкаларда киришиш тавсия этилади.

Сирдарё областида чигит экишни биринчи навбатда тупроғининг шўри ювилган майдонларда бошлаш керак. Бу, экилган чигитни тупроқнинг остки қатламидаги тузларнинг эритмаси кўтарилишидан олдин тўла ва соғлом ундириб олиш имконини беради.

Ғўзанинг ўсиши ва ривожланишини тезлаштириш учун чигит экиш билан бир вақтда ҳар гектар ерга 15-20 килограммдан азотли ва 20-30 килограммдан фосфорли ўғитлар солиш керак. Ерни ўғитлашнинг бу прогрессив усулини пахта етиштириладиган барча майдонда қўлланиш лозим.

Кўпчилик хўжаликларда чигит экиш билан бир вақтда тупроққа гербицидлар солинади. Бу, пахта майдонларидаги бегона ўтларни ўтоқ қилишга сарфланадиган меҳнатни анча камайтириш имконини беради. Тупроққа гербицидлар солганда белгиланган нормага қаттиқ риоя қилиш, гербицид солиш нормасини камайтириб ҳам, ошириб ҳам юбормаслик зарур. Гербицидларни солишда қўлланиладиган мосламаларни тўғри созлаш, агрегатнинг юриш тезлиги нормал бўлишини таъминлаш ва бу тезликнинг камайишига мутлақо йўл қўймаслик лозим. Агрегатнинг юриш тезлиги камайтирилса тупроққа тушадиган гербициднинг нормаси ошиб кетади ва бу ғўзани зарарлантириши мумкин.

Тупроққа гербицидлар солиш учун «ПГС» маркали мосламалардан фойдаланиш, борди-ю, ана шу хилдаги мосламалар етишмаса «ОТН—8—16» маркали чанглагич-пуркагичлардан фойдаланиш тавсия этилади.

Кейинги йилларда чигитни квадрат-уялаб экиш сезиларли даражада камайиб кетди. Бунга йўл қўйиб бўлмайди ва яхши текисланган барча майдонларга чигитни 60x50 ва 60x60 сантиметрли схемалар билан квадрат-уялаб экиш зарур. Бурчаклари тўғри бўлмаган ва рельефи нотекис бўлган майдонларга чигитни оддий қаторлаб экиш ва сўнгра қирқиб, квадратлар ҳосил қилиш ҳамда икки томонлама культивация ўтказиш, бегона ўтлар нисбатан кам ўсадиган майдонларга эса чигитни тор қаторлаб экиш лозим.

Шунингдек, ҳар бир хўжаликда чигитни кенг қаторлаб экиш юзасидан белгиланган планнинг албатта бажарилишига эришиш зарур. Кенг қаторлаб чигит экиш учун қиялиги кам ва ўртача бўлган йирик пайкалларни ажратиш керак.

Яганалашга қилинадиган меҳнат сарфини камайтириш учун чигитни уяларга белгиланган миқдорда уруғ ташлаб кетадиган сеялкалар билан экиш зарур. Чигит экишнинг бу усули ўтлоқ тупроқли жойларда ва ҳар бир ишловчи ҳисобига тўғри келадиган пахта майдонининг миқдори кўп ҳамда ғўзани яганалаш анча кечроқ тугалланадиган хўжаликларда айниқса яхши самара беради. Бунинг боиси шундаки, ҳар бир ишловчи ҳисобига тўғри келадиган пахта майдонининг миқдори кўп ва ғўзани яганалаш анча кеч тугалланадиган хўжаликларда чигит уяларга белгиланган миқдорда уруғ ташлаб кетадиган сеялкалар билан эмас, балки оддий сеялкалар билан экилса, ҳар бир уяда белгиланганидан кўп кўчат бўлади ва ғўза вақтида ягана қилинмаслиги натижасида қисилиб қолади, унинг ривожланиши кечикади ва бинобарин ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилнинг миқдори 3-4 центнер камайиб кетади.

Бу йил айрим районларда ғўзанинг вилтга чидамли навларининг чигити экилади. Ана шу навларнинг чигити ҳозирча оз ва шу сабабли ундан тежаб-тергаб фойдаланиш ҳамда шу йўл билан мавжуд чигитни имкони борича кўпроқ майдонга етказиш, ана шу майдонлардан мўл ҳосил, бинобарин 1971 йилда экиш учун кўпроқ уруғлик чигит олишга эришиш зарур. Республика Қишлоқ хўжалик министрлигининг чигит экканда уруғлик сарфлаш нормалари ҳақидаги тавсияномасига қаттиқ амал қилиш керак.

Ўтган йили ҳосил кеч етилганлиги сабабли тайёрланган уруғлик чигитнинг бир қисми талаб этилган даражада сифатли эмас. Уруғлик чигитнинг сифатини яхшилаш учун уни асфальтланган майдончаларга кундузи юпқа қилиб ёйиб ва кечаси бир жойга тўплаб устини ёпиб қўйиб 3-5 кун давомида қуёш нурида қизитиш зарур.

Уруғлик чигитни гоммоз ва илдиз чириш касаллигига қарши дорилаш уни экишга тайёрлашнинг энг муҳим босқичи ҳисобланади. Уруғлик чигит гоммозга қарши пахта тозалаш заводларида марказлаштирилган ҳолда дориланади. Илдиз чириш касаллигига қарши эса бевосита хўжаликларнинг ўзида ТМТД препарати билан дориланади.

Уруғлик чигитни дорилаш учун 10-15 сантиметр калинликда ёйилади ва сўнг бир тонна чигитга 12 килограмм ҳисобидан ТМТД препарати элаб сепилади. Уруғлик чигитга препарат элаб сепилгандан кейин у яхшилаб аралаштирилади. Уруғлик чигитга сепилган дорининг ювилиб кетмаслиги ва чигитда сақланиб қолиши учун уни чуқурга солиб ёки оқар сувда ивитиш мутлақо мумкин эмас. Дориланган чигитни фақат майдончаларда намлаш керак.

Чигит экилгандан кейин унинг ҳолатини ва тупроқдаги намнинг даражасини кузатиб бориш тавсия этилади. Агар тупроқдаги нам чигитнинг нормал униб чиқиши учун етарли бўлмаса, чигит суви бериш зарур. Борди-ю, қатқалоқ пайдо бўлса, уни дарҳол юмшатиш, бунинг учун мавжуд барча воситалардан — бороналар, ротацион мотигалар, ротацион ишчи органлари (юлдузчалари) бўлган культиваторлардан фойдаланиш керак.

Тупроқни экишга сифатли қилиб тайёрлаш ва чигитни қулай ҳамда қисқа муддатда экиб олиш — пахтадан мўл ҳосил олиш имконини беради.

А. ДАДАБОЕВ — биология фанлари доктори, З. ТУРСУНХЎЖАЕВ, Ф. СОКОЛОВ, А. РАҲМОНОВ — қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари, А. ДУДКО, Ф. ЛИСЕНКО, М. ЛЯЦКИЙ — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агрономлар.

ТЕРМИЗ районидаги «Намуна» колхозининг ҳамма бригадаларида чигит экиш бошланди. Илғор экипаж аъзолари ҳар куни 50-60 гектар майдонга чигит экмоқдалар. Бир экипажнинг иш унуми 7-8 гектарни ташкил этаётир. Суратда: (чапдан) сеялкачи Ж. Ҳасанов ва универсалчи Р. Тўлаганов ерга чигит тушишини текшириб кўрмоқдалар.

Х. Маматқулов фотоси.

СОВЕТ ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БУДАПЕШТГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитети, Венгрия Халқ Республикаси Президиуми ва Венгрия Революцион Ишчи-Деҳқон ҳукуматининг таклифига биноан Венгрия озодлигининг 25 йиллиги байрамида қатнашмоқ учун Совет партия-ҳукумат делегацияси 1 апрелда Москвадан Будапештга жўнаб кетди. Делегацияга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилик қилмоқда.

Делегация составида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Украина ССР Министрлар Советининг Раиси В. В. Щербицкий, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали М. В. Захаров, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Совет Иттифоқининг Венгрия Халқ Республикасидаги элчиси Ф. Е. Титов бор.

Совет Иттифоқининг Давлат байроқлари билан безатилган Киев вокзалида делегацияни Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев ўртоқлар, СССР министрлари Б. П. Бешчев, А. А. Громико, Н. А. Щелоков, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали И. И. Якубовский, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи, армия генерали А. А. Епишев, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Советининг, СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида Венгрия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Дьюла Рапаи, Венгрия элчихонасининг дипломатия ходимлари бор эди. (ТАСС).

ПАРТИЯ КАДРЛАРИНИНГ ЎҚИШИ

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабида иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг иш бошқарувчилари, ўлка ва область партия комитетлари молия-хўжалик бўлимлари мудирларининг курслари тамом бўлди. Курс қатнашчилари КПСС тарихи ва сиёсати, марксча-ленинча фалсафа ва илмий коммунизм, сиёсий иқтисод, бошқаришни илмий асосда ташкил этиш, партия қурилишининг актуал масалаларини ўргандилар.

Курсларда партия қурилишининг асосий масалалари, партия комитетларининг иш бошқарувчилари, молия-хўжалик бўлимлари мудирларининг ишлари юзасидан тажрибалар батафсил алмашинди. Тингловчилар Ленин қадам қўйган жойларни, музей ва виставкаларни бориб кўрдилар.

ТАСС АХБОРОТИ

Учирувчи ракеталарни учириш муваффақиятли тугалланганлиги муносабати билан ТАСС қуйидагиларни айтиш ваколатини олган: ТАССнинг 1970 йил 21 мартдаги ахборотида эълон қилинган Тинч океан экваторияси районі 1970 йил 31 мартдан бошлаб, пароходлар қатнови ва самолётларнинг парвози учун очиқдир.

СОВЕТ—ЭРОН ҚЎШМА АХБОРОТИ

Совет-Эрон қўшма ахборотида бундай дейилади: СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари Эронда бўлган вақтларида Теҳрон, Исфаҳон ва Харк оролига бордилар ва бу жойлардаги бир қанча саноат корхоналарини, шу жумладан Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилаётган корхоналарни кўздан кечирдилар.

Ахборотда таъкидлаб ўтиладики, Совет Иттифоқи билан Эрон ўртасидаги муносабатлар суверенитетни, миллий мустақилликни ҳурмат қилиш, ҳуқуқий тенглик ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик асосида мустаҳкамланиб бормоқда.

Бу муносабатлар турли социал системадаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принциплари амалга оширилаётганлигини кўрсатувчи конкрет намунадир. Совет — Эрон давлат чегараси ҳар иккала мамлакат ўртасидаги тинчлик ва ҳамкорлик чегараси эканлиги алоҳида мамнуният билан қайд қилинди.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Совет Иттифоқи бундан буён ҳам қўшни дўст Эрон билан муносабатларни тинчликсевар ташқи сиёсат принциплари асосига қуришга интилажагини таъкидлади. Совет давлатининг ташкилотчиси В. И. Ленин ана шу тинчликсевар ташқи сиёсат асосларини қурган эди. Бу йил В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланади.

СССР билан Эрон ўртасидаги иқтисодий муносабатлар соҳасида ўрнатилган ва уларнинг манфаатларига муносиб бўлган хамкорлик алоҳида аҳамиятга эга эканлиги ахборотда акс эттирилган.

Томонлар, деб уқтириб ўтилади ахборотда, муҳим халқаро проблемалар юзасидан очиқ ва фойдали фикрлашиб олиш давомида ўзларининг бир қанча масалалардаги позициялари яқин ёки бир-бирига тўғри келганлигини қайд қилдилар. Мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда рўй берадиган низоли масалаларни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Устави принципларига мувофиқ тинч ҳал этиш зарур эканлиги уқтириб ўтилди.

Ахборотда бундай дейилади: томонлар Яқин Шарқда хатарли аҳвол сақланиб қолаётганлигидан жиддий ташвишланиб, бошқа тинчликсевар давлатлар билан биргаликда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрь резолюциясидаги барча қоидаларни амалга оширишга эришишга қатъий қарор берганликларини изҳор қилдилар. Исроил томонидан босиб олинган территорияларни озод қилиш бу тангликни бартараф қилишнинг асосий шарти эканлиги таъкидланди, шунингдек араб мамлакатлари территорияси ва тинч аҳолисининг бомбардимон қилинаётганлиги қораланди. Ахборотда айтиладики, араб халқларининг, шу жумладан Фаластин аҳолисининг қонуний ҳуқуқлари ҳурмат қилинган тақдирда Яқин Шарқ можаросини узил-кесил бартараф этиш мумкин. Томонлар Бирлашган Миллатлар ташкилоти тегишли резолюцияларининг бажарилишини ёқлаб чиқадилар.

Томонлар Вьетнамда давом этаётган урушдан ташвишланаётганликларини билдирдилар. Улар Париж музокараларида ана шу урушни тўхтатиш мақсадида зўр бериб ҳаракат қилинади, деб умид боғлайдилар.

Томонлар 1954 йилда Женевада тузилган битимлар асосида ва Вьетнам халқининг ўз тақдирини четдан аралашувга йўл қўймай белгилаш ҳуқуқини ҳурмат қилиш асосида Вьетнамдаги можарони тинч бартараф қилиш мумкин, деб ҳисоблайдилар.

Томонлар Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг мустамлакачилар ҳукмронлиги остида бўлган мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги Декларациясини сўзсиз амалга оширишни қатъий талаб этадилар.

Сўнгра ахборотда бундай дейилади: Совет томони Европа хавфсизлиги масаласи юзасидан умум Европа Кенгашини чақиришга ҳозирлик кўриш учун қандай чоралар амалга оширилаётганлиги тўғрисида Эрон томонига ахборот берди. Эрон томони Европада хавфсизликни таъминлаш бутун халқаро аҳволни яхшилашга таъсир кўрсата оладиган муҳим омилларнинг бири, деб таъкидлади.

Томонлар қуролсизланиш масаласига тўхталиб, дейилади ахборотда, самарали халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга ошириш, шу жумладан ядро қуролини тарк этиш, шунингдек ядро қуролидан ҳоли бўлган зоналарни, шу жумладан Урта ва Яқин Шарқда шундай зоналарни вужудга келтириш халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш ва умумий тинчликни таъминлаш соҳасидаги амалий тадбирлар бўлур эди, деб уқтириб ўтдилар.

Томонлар ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги Шартноманинг кучга кирганлигини мамнуният билан қайд қилиб, яна кўп давлатлар бу шартномага қўшиладилар, деб умид билдиришди.

Томонлар икки томонлама муносабатларни ривожлантириш масалалари юзасидан ҳам, энг муҳим халқаро проблемалар юзасидан ҳам бундан буён очиқ фикрлашиб ва шу мақсадда вужудга келган ва яхши натижа берган традицияни — шахсий алоқалар ва турли даражалардаги учрашувларни давом эттиришга тайёр эканликларини билдирдилар. СССР Олий Советининг таклифига биноан Эрон парламент делегациясининг Совет Иттифоқига бориши тўғрисида келишиб олинди.

Томонлар СССР Олий Совети Президуми Раиси Н. В. Подгорнийнинг Эронга қилган визити ва ҳар икки томонни қизиқтираётган масалалар юзасидан самарали фикрлашиб олинганлиги Совет Иттифоқи билан Эрон ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ва яхши қўшничилик муносабатларини янада кўпроқ ривожлантиришга, умумий тинчлик ишига ёрдам беради, деб ҳисоблайдилар.

Н. В. Подгорний СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан Эрон шоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавийни ва малика Фараҳ Паҳлавийни расмий визит билан Совет Иттифоқига боришга таклиф этди. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОБЛАСТЛАРИДА БЕДА ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА

1970 йил 1 апрелга бўлган

МАЪЛУМОТ

(гектар ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — беда экиш плани, учинчи стун — экилган майдон, тўртинчи стун — планнинг бажарилиш проценти, бешинчи стун — шу жумладан бошқа экинларга аралаштириб экилган беда

Самарқанд	12000	15606	130,0	10180
Сирдарё	22000	25803	117,3	11328
Қашқадарё	7500	8762	116,8	1754
Бухоро	11000	11770	107,0	11379
Андижон	10500	10931	104,1	10725
Сурхондарё	8000	8143	101,8	7688
Фарғона	11000	10951	99.6	7509
Тошкент	13000	12504	96,2	10509
Наманган	9000	7878	87,5	7821
Хоразм	6000	2330	38.8	1242
ҚҚ АССР	10000	2826	28.3	911
Республика бўйича:	120000	117504	97,9	81136

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИДА САЙЛОВ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тошкентда бўлиб ўтган йиллик умумий йиғилишида академия президиумининг янги состави сайланди.

СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси О. С. Содиқов яна республика Фанлар академиясининг президенти қилиб сайланди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг биринчи вице-президенти қилиб С. Н. Рижов, вице-президентлари қилиб И. М. Мўминов ва С. Ҳ. Сирожиддинов сайландилар.

А. Аъзамхўжаев, О. М. Акрамхўжаев, У. О. Орипов, М. Н. Набиев, М. К. Нурмуҳамедов, В. И. Попов, Е. Х. Тўрақулов, М. Т. Ўрозбоев, М. З. Хомидхонов республика Фанлар академияси президиумининг аъзолари қилиб сайланди. (ЎзТАГ).

Ким наслга қанча қўзи қолдирди?

Хушмурод ҚУНҒИРОВ,
Самарқанд областидаги «Улус» совхозининг бош чўпони. Ҳар 100 совлиқдан 200 тадан қўзи олиб, 150 тасини наслга қолдирди.

Ерқул РАҲМОНОВ,
Шу совхознинг бош чўпони. Ҳар 100 совлиқдан 190 тадан қўзи олиб, 140 тасини наслга қолдирди.

Чинниқул АҲМЕДОВ,
Хатирчи районидаги «Олтинсой» совхозининг бош чўпони. Ҳар 100 совлиқдан 130 тадан қўзи олиб, 115 тасини наслга қолдирди.

Пирмат НУРМАМАТОВ,
Шу совхознинг бош чўпони. Ҳар 100 совлиқдан 135 тадан қўзи олиб, 120 тасини наслга қолдирди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА— ТЕЖАМКОРЛИК

Яқинда Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетида КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва халқ хўжалигида тежамкорликка қаттиқ риоя қилиш» ҳақидаги Хати кенг муҳокама қилиниб, бу борада республика назоратчилари олдида турган асосий вазифалар белгилаб олинди.

Партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилган бу муҳим вазифа — тежамкорлик учун курашда халқ контроли комитетлари, группа ва пост аъзолари фақат актив иштирок этибгина қолмай, унинг қандай амалга оширилаётганлиги, мавжуд резервлардан фойдаланишнинг аҳволи, янгидан-янги ички резервларни излаб топиш устидан мунтазам ва таъсирчан назорат олиб боришлари кераклиги алоҳида уқтириб ўтилди. Бунда асосий эътиборни айниқса меҳнат унумдорлигини ошириш, фан, техника ютуқлари, ишлаб чиқаришни бошқаришнинг илғор методларининг жорий қилиниши, машина, механизмлардан тўла ва самарали фойдаланиш, тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифатли бўлишига эришиш, ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ва ўзлаштириш, бошқарув аппаратларини такомиллаштириш ва уни сақлашга сарфни камайтириш, социалистик мулкнинг талон-торож қилинишига қарши кураш, меҳнат ва давлат интизомини янада мустаҳкамлашга қаратилмоғи лозим.

Колхоз ва совхоз халқ контроли группалари ердан фойдаланишнинг аҳволи, қишлоқ хўжалик техникалари, ёнилғи-мойлаш материаллари, минерал ўғитлар, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг исроф бўлиши, молларнинг нобуд бўлишини камайтиришни яхшилашга доир белгиланган тадбирлар жойларда қандай бажарилаётганлигини, агротехника ва зооветеринария фани ютуқлари, илғор тажрибалар ишлаб чиқаришга жорий қилинишининг аҳволи билан мунтазам ва жиддий шуғулланишлари керак.

Тежамкорликда кичик ёки катта тармоқ йўқ. Шундай экан хўжасизлик, талон-торож, масъулиятсизлик, кўзбўямачилик, эгри қўллик, пул ва моддий маблағларни кераґидан ортиқча сарфланишининг ҳар қандай кўринишига қарши тинимсиз курашиш халқ мулкининг посбонлари — халқ назоратчиларининг муқаддас бурчидир. Ички резервларни қидириб топиш ва камчиликларнинг олдини олиш учун текшириш, рейд ва кўрикларни мунтазам ўтказиш билан бирга, унинг таъсирчанлиги ва самарадорлиги учун қаттиқ курашмоқ лозим.

Республика Халқ контроли комитети Қорақалпоғистон АССР, область, шаҳар ва район халқ контроли комитетларига тежамкорлик учун курашда муҳим дастуруламал бўлган Хатнинг муҳокамасида халқ назоратчиларининг ҳаммасини иштирок этишига эришиш ва унда белгиланган вазифаларнинг бажарилишини таъминлашда фаол иштирок этиш вазифасини юклади. Шунингдек халқ контроли группа ва постлари зиммасига йиғилишларда бу муҳим ҳужжатни кенг муҳокама қилиш ва конкрет тадбирлар ишлаб чиқиб, уни амалга ошириш вазифасини топширди.

Халқ контроли группаси раисларининг кенгашларини ўтказиб, уларда корхона, муассаса, ташкилот раҳбарлари ва мутахассисларнинг тежамкорлик ҳақида чиқишларини ташкил этиш, ички резервларни топишда ва ундан фойдаланишнинг аҳволини яхшилашда халқ назоратчилари олиб бораётган шарафли ишларини, уларнинг илғор тажрибасини матбуот, радио ва телевидениеда кенг оммалаштириш ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлиги алоҳида таъкидланди.

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети тежамкорлик учун бошланган умумхалқ курашида республика комитети, унинг бўлимлари, область, шаҳар, район халқ контроли комитетлари, халқ контроли группа ва постларининг тежамкорлик учун курашда улар олдида турган масъулиятли вазифалар аниқ кўрсатилган конкрет тадбирлар белгилади.

> Партиянинг идеология ишида одамларни тежамкорлик руҳида тарбиялаш, худди меҳнат қилиш руҳида тарбиялашдек ўрин тутмоғи лозим.
>
> *Л. И. БРЕЖНЕВ*

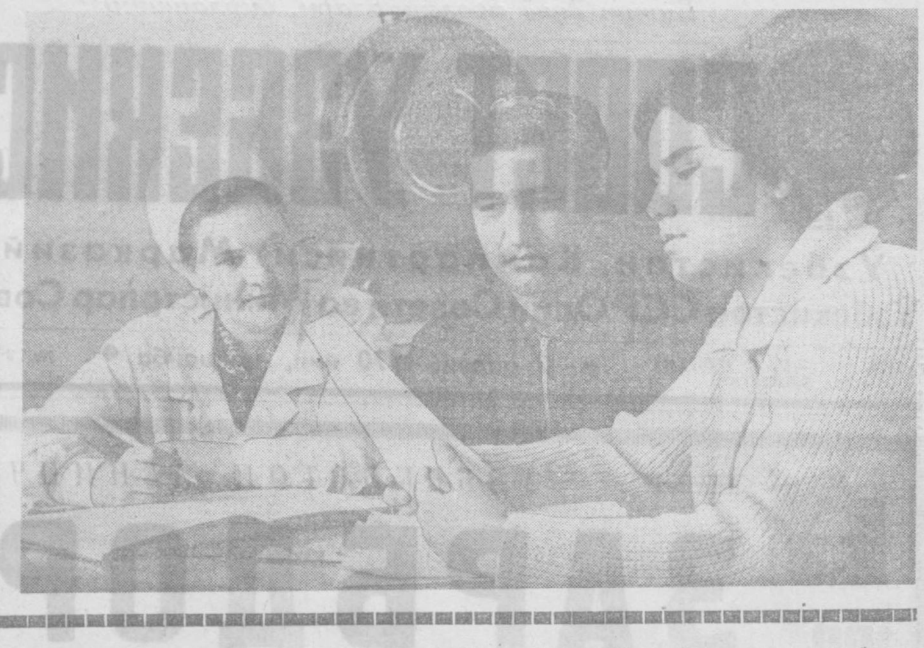

Тошкентдаги нон заводи халқ назоратчилари тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифатли бўлишига катта эътибор беришаётир. Суратда: [чапдан ўнгга] халқ контроли группасининг аъзолари М. Севостьянова, М Вафоев ва М. Темировалар тежамкорлик бўйича ўтказилган текшириш материалларини муҳокама қилишаётир.

И. Глауберзон фотоси.

Халқ контроли саҳифаси

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Бизнинг суҳбат

МУҲИМ ВАЗИФА

Ҳозир республика халқ назоратчилари олдида кўпгина муҳим вазифалар турибди. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва халқ хўжалигида иқтисодий тежамкорликни кучайтириш» тўғрисидаги Хати ана шулардан биридир. Халқ назоратчилари хўжаликларда мавжуд имкониятлардан қандай фойдаланилаётганини қайта-қайта текшириб, ишга солинаётган резервлар ҳақида гап юритмоқдалар.

Халқ назоратчиларининг ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун мавжуд имкониятлардан фойдаланиш ва янги резервларни излаб топишда, жамоат мулкини сақлашда қандай ёрдам бераётганликлари ҳақида мухбиримиз халқ контроли группаси ва район халқ контроли комитети раисларига мурожаат қилди. Бу ҳақда Самарқанд область Каттақўрғон районидаги Энгельс номли колхоз халқ контроли группасининг раиси **Бегмат Беркинов** қуйидагиларни ҳикоя қилади:

— Колхозимиз халқ контроли группаси иш фаолиятида ички имкониятларни ишга солиш, иқтисод ва тежамкорлик масаласи алоҳида ўрин тутади. Халқ назоратчилари ишлаб чиқариш планларининг бажарилиши, янги резервларни излаб топиш, деҳқончилик маданияти ва чорва маҳсулдорлигини оширишга доимо катта эътибор билан қарайдилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Хати халқ назоратчилари ва бутун меҳнаткашларга хўжасизликнинг барча кўринишларига, пул ва моддий маблағларни талон-торож қилинишига қарши кескин зарба бериш мажбуриятини юклайди. Бу Хат асосида биз халқ назоратчиларини ишлаб чиқариш участкаларига шундай тақсимладикки, бирон-бир соҳа уларнинг эътиборидан четда қолмайди. Бу эса она-Ватанга янада кўпроқ пахта, ғалла, гўшт ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш имкониятини беради. Колхозимизда катта резерв, айниқса пахта ҳосилдорлигини ошириш имконияти мавжуд. Ер қарздор бўлиб қолмайди, у олганини қайтаради, деган гап бор. Бу ўринда ўғитнинг аҳамияти катта. Чунки ўғит туфайли ҳосилдорлик ошади. Шунинг учун ҳам бу иш билан халқ контроли группаси аъзоси Шукур Холиқов ва бригадалардаги пост бошлиқлари шуғулланишмоқда.

Бу йил баҳор эрта келиши муносабати билан халқ назоратчилари колхоз правлениесига чигит экиш агрегатларини сменали ишлашини ва экишни 8-10 кун ичида сифатли, минерал ўғитдан фойдаланган ҳолда тугаллашни уюштиришни таклиф этди. Шу асосда баҳорги экиш графиги тузилди ва унинг ижроси назорат остига олинади. Халқ контроли группаси аъзоси Маҳмуд Бўрибоев ва далачилик бригадаларидаги пост бошлиқлари эса тут баргларидан фойдаланишни кузатишади. Бу эса колхозга 10 минг сўм маблағни тежаш имконини беради. Имкониятимизни ҳисоблаб чиқиб, биз планга қўшимча 50 тонна сут етиштиришни, унинг ёғлилик даражасини эса 3,8 ўрнига 4,8 процентга етказишга қарор қилдик. Бу иш билан халқ контроли группаси аъзоси Ўроғ Нурмуродов шуғулланади. У сут соғувчилар ишини, ҳисоб-китоб ишларининг тўғри юритилишини ва чорва молларини қандай парвариш қилинаётганини мунтазам назорат қилиб боради. Колхоз назоратчилари хўжаликнинг бошқа тармоқларига ҳам катта эътибор беришаётир. Ички резерв ва имкониятлардан оқилона фойдаланиш ҳисобига йил охиригача 250 минг сўмдан ортиқ маблағни тежаш учун курашаётирлар. Бизда халқ мулкининг сезгир посбонлари иқтисод ва тежамкорлик соҳасида ташкилотчи куч бўлиб қолдилар. Улар меҳнатда, тежамкорликда, жамоат мулкини кўз қорачиғидай сақлашда ва кўпайтиришда шахсий намуна кўрсатаётирлар. Биз колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг жанговар ёрдамчиси бўлиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпайтириш ва қўшимча резервларни излаб топишда яқиндан ёрдам берамиз. Халқ назоратчиси деган шарафли ва масъулиятли ном ҳам бизни шунга даъват этади.

* * *

Тежамкорлик борасида Тошкент область Бўстонлиқ район халқ назоратчилари ҳам ибратли ишларни амалга ошираётирлар. Улар халқ мулкини талон-торож қилувчиларга, исрофгарчиликка йўл қўювчиларга қарши муросасиз курашаётирлар. Улар фойдаланилмаётган ички резервларни аниқламоқдалар, пул ва моддий маблағлардан ўз ўрнида, ишнинг кўзини билиб фойдаланишга алоҳида эътибор бераётирлар.

Район хўжаликларида мавжуд резервлардан фойдаланишнинг аҳволи ва тежамкорлик соҳасида қилинаётган ишлар ҳақида Бўстонлиқ район халқ контроли комитетининг раиси **Ш. К. Муҳиддинов** қуйидагиларни айтиб берди:

— КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг мазкур Хати халқ назоратчиларининг ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш учун янгидан-янги резервларни излаб топишга ундайди. Резервлар ҳамма ерда мавжуд, шу жумладан, бизнинг районимизда ҳам бор. Гап фақат уни топа билишда, ундан оқилона фойдалана билишда. Келинг, яхшиси мисолларга мурожаат қилайлик.

Масалан, Карл Маркс номли ва «Қизил ту» колхозларининг шароити райондаги илғор хўжаликлардан асло фарқ қилмайди. Лекин бу ерда ҳар йили давлатга сут сотиш плани бажарилмайди. 13-совхозда эса йил сайин соғин сигирлардан сут олиш камайиб кетмоқда. Агарда бу совхоз ҳам белгиланган планни бажарса, давлатга 160 тонна сут топшириш мумкин бўлади. Менимча, бу жуда катта резерв. Ёки бошқа бир мисолни олиб кўрайлик. Бултур районда моллардан бузоқ олиш плани атиги 78,6 процент бажарилди. Ҳар юз бош сигирдан 82 ўрнига 62 тадан бузоқ олинган, холос. Бизнингча, бу ҳам резервга кирса керак. Ўтган йили қўзи олишнинг аҳволи анча ташвишли бўлган эди.

Шуни очиқ айтиш керакки, биз ердан самарали фойдаланишга етарлича эътибор бермаяпмиз. Маълумки, у бизнинг бебаҳо бойлигимиз, хазиналар конимиз. Айрим хўжаликлар ҳар йили сабзавот етиштириш планларини бажармай, ернинг умрини бекорга ўтказяптилар. Карл Маркс номли ва «Қизил ту» колхозларида сабзавот етиштириш плани ўтган йили атиги 55-75 процент бажарилди. Район бўйича 1 гектар ердан ўртача 186 центнер ўрнига 113,5 центнер карам, 105 ўрнига 37,8 центнер сабзи олинаяпти. Картошка, бодринг, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда ҳам мавжуд резервлардан етарлича фойдаланилмаяпти. Агарда бор имкониятлардан тўғри фойдаланилганда, янги резервлар излаб топилганда, бир неча тонна гўшт, сут, сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари олинган бўларди. Шунинг учун ҳам район назоратчилари бу масалаларга алоҳида эътибор беряптилар. Биз ҳар бир соҳада тежамкорликка қатъий риоя қилишимиз, пул ва моддий маблағларни исроф қилинишига йўл қўймаслигимиз керак.

Районимиз назоратчиларининг фаолияти билан танишсангиз, улар ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида самарадорлик ва тежамкорлик учун жиддий курашаётганликлари кўзга ташланади. Ердан, техникадан унумли ва тўғри фойдаланиш, иқтисод ва тежамкорлик учун кураш, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини, ошириш, меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш масалалари доимо уларнинг диққат-марказида турибди.

Ўтган йили район халқ контроли комитети 28 марта текшириш ўтказди ва бир талай камчилик ва нуқсонларни очиб ташлаб, уларни бартараф қилишга қаратилган тадбирлар белгиланишига эришди. Шу кеча-кундузда 1400 дан ортиқ халқ назоратчиси доимо омма орасида бўлиб, колхоз, совхоз ва муассасаларга уларнинг хўжалик фаолиятида юз бераётган камчиликларни ўз вақтида тугатишга яқиндан ёрдам қиляптилар.

Биз юқоридаги Хатда белгиланган тадбирлар амалга қандай оширилаётганини текшириш мақсадида кўплаб рейд ва текширишлар ўтказамиз. Меҳнаткашларнинг меҳнат самарадорлиги ва тежамкорликка оид таклиф ва мулоҳазалари жойларда қандай амалга ошириляпти, ички резервларни қидириб топиш ва ундан самарали фойдаланишнинг аҳволи районимиз халқ назоратчиларининг доимо диққат-марказида бўлади.

СЕЗГИРЛИК САМАРАСИ

Термиз районидаги Калинин номли колхоз халқ контроли группасига коммунист Обил Султонов бошчилик қилади. Группа 5 та секцияга бўлинган. Унга деҳқончилик, чорвачилик, маиший хизмат, ҳисоб-китоб ҳамда ариза ва шикоятлар бўлими киради. Бу секциялар фермаларда, автопаркларда, бригадаларда, идорада ва медицина пунктларида ташкил этилган.

Группа аъзолари ўтказган ҳар бир текшириш натижалари колхоз партия комитети ва халқ контроли группасининг йиғилишида кенг муҳокама қилинади, камчиликларни бартараф қилишга доир конкрет қарор қабул қилинади.

Мана бир мисол. Тракторчи Холмурод Қулмаматов 8-бригада даласидаги 2 гектар ерни сифатсиз ҳайдаганлиги аниқланган эди. Шунинг учун ҳам кетган харажатлар тракторчидан ундириб олинди.

Шу кеча-кундузда хўжалик далаларида бу йилги мўл ҳосил учун замин тайёрлаш ишлари қизғин бормоқда. Мавжуд 890 гектар пахта майдонининг ҳаммаси 30-35 сантиметр чуқурликда сифатли шудгорланган. Колхозда кўклам экиш кампанияси ҳар томонлама пухта хозирлик кўриш ва чорвадорлар учун катта синов ҳисобланган — тўл олиш мавсумини намунали ўтказиш халқ контроли группаси назоратчиларининг диққат марказида турибди.

Колхоз халқ контроли группасининг жонкуярларидан Ашур Эсонов, Роза Қобулова, Арслон Аннаев, Ҳошим Делимов, Иброҳим Жуммартов ва Биби Бобохонова сингари ўртоқлар ўз вазифаларини бажаришда барчага ибрат бўлишмоқда.

Х. ПИРИМҚУЛОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ЭЧКИМИЖОЗ БЎРДОҚИЛАР»

бўлмаслиги учун Ўзбекистон КП Бухоро область комитети кескин чоралар кўрди. Область партия комитетининг секретари В. Петровнинг редакцияга маълум қилишича, газетанинг шу йил 12 март сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақола область ва район қишлоқ хўжалик бошқармалари мутахассислари, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш бўйича давлат инспекторлари ва бўрдоқичилик хўжаликларининг ходимлари иштирокида муҳокама қилинган.

Мақолада келтирилган фактлар базалари ишини яхшилаш ҳамда тўла тасдиқланган. Бўрдоқичилик гўшт учун катта ва семиз молларни топшириш юзасидан бир қанча чоралар кўрилган. Гўштга фақат вазни 300 килограммдан кам бўлмаган қорамоллар ва вазни 45 килограммдан кам бўлмаган қўйларни топшириш шарт қилиб қўйилган.

Колхозлараро ва совхозлараро бўрдоқичилик базаларига ем-хашак етиштириш учун ер, шунингдек, область фондидан қўшимча техника ажратиб берилган.

Ойни этак билан ёпиб бўлармикин?...

Қош қўйман деб...

Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ.

„МЕҲМОНЛАР КЕЛМАСИН!“

ФЕЛЬЕТОН

«Волга» шиддат билан Олмалиқ нон заводига кириб келди. Директор ўртоқ Мешковнинг негадир юраги ҳапқириб, ўрнидан турди. Машинадан жиккак бир йигит тушиб, у билан илиқ сўрашди.

— Вақтим зиқ, — деди йигит директорнинг манзиратидан бош чайқаб. — Марказдан бир гуруҳ меҳмонлар келишган. Улар нон заводини ҳам бирров кўриб чиқажакларини айтишди. Яна беҳабар қолманг, деб буёққа шошилдим. Тайёргарликларингизни кўриб қўйинглар.

— Қачон келишаркан? — ташвишланиб сўради директор.

— Эрта, тушдан кейин.

Мешков шошилиб атрофига аланглади. Кимнидир излади. Тополмади. Сўнг, завод чойхонасига қараб югурди. Янги узилган бўрсилдоқ нонни қаймоққа ботириб, овқатланаётган бош инженер Петровага кўзи тушиб, хунобi ошди.

— Ўртоқ Петрова! — хитоб қилди директор. — Сизнинг бу боқи беғамлигингиз бир кун бўлмасаям — бир кун юзимизни ерга қаратади. Заводга марказдан меҳмонлар келаётган бир пайтда...

— Нима? — инженер бўшашиб, қўлидаги нон тушиб кетди. — Меҳмон! Уларга бизнинг заводдан бўлак ер қуриб қолибдими? Нега энди?!

— Нега эндигингизни қўйинг, — деди директор пайтавасига қурт тушиб, туринг, цехларни айланиб чиқамиз. Камчиликлар топилиб қолса, тадбир-чора кўрайлик...

Улар биринчи ун омборига киришди. Омборхона деворлари зах тортиб, чатнаб ётгани, унни сақлаш қоидасига мутлақо риоя қилинмаётгани, омбордан ачимсиқ ҳид келаётгани директорнинг баттар хунобини оширди.

— Бу қандай гап? — сўради инженердан.

— Қизишманг, ўртоқ директор, — юпатди инженер. Буни тузатиш атиги беш минутлик иш... Авваламбор меҳмонлар ун омборида нима қилишади. Улар энг олдин тайёр маҳсулот, сўнг хамир тайёрлаш цехлари билан танишади-да...

Директор ҳовридан тушиб, тайёр маҳсулотлар цехига қараб юрди. Печлардан қинғир-қийшиқ, катта-кичик бўлиб конвейер лента орқали оқиб келаётган нонларни кўргач, Мешковнинг пешонаси тиришиб кетди.

— Ўртоқ Петрова, бу қандай бемаънилик! — бармоқлари тугилиб бақирди директор. Петрова технологка қараб ўшқирди.

— Нега анқаясан, дарров бу нонларни ғумдон қил!

Технолог нонвойга буйруқ қилди:

— Печни ўчир! Нонлар брак...

1350 килограмм нон брак қилинди. Шундан 800 килограмми ўлчови нотўғрилигидан, 300 килограмм нон хом-хатала пиширилганлиги важидан яроқсизга чиқарилди.

— Шарманда бўлдик, — деди директор цехдан чиқар экан.

— Ҳамир тайёрлаш цехига кирайликчи, ҳеч бўлмаса, меҳмонларга шу ерни кўрсатармиз.—далда берди инженер. Улар ҳамир цехига киришди:

— Машинангни юргизчи! — инженер сигарет тутатиб турган хамир қорувчига буюрди. Ишчи хамир қориш машинасини ҳаракатга келтирди. Чархпалак бўлиб айланаётган қозонга махсус қувурдан гупиллаб тушган уннинг бир қисми ерга тўкилди, ҳаммаёқ оппоқ унга беланди. Ҳамирчи сув, туз ва ачитқини автоматик бир ўлчовда етказиб туриш учун ўрнатилган термометрсиз ҳамда шалоғи чиққан нoсоз аппарат қулоғини бураган ҳам эдики, директорнинг юз-кўзларига ачитқи ва номакоб чизиллаб отилди. Бошараси ва кийимлари хамир ачитқисига беланган Мешков ҳайкалдек қотиб қолди. Сўнг ўзига келгач, унинг дўриллоқ овози кенг цехни жаранглатиб юборди:

— Бас! Меҳмонлар заводимизга келмасин, вассалом!...

* * *

Ўзининг кундалик бурч ва вазифасига совуққонлик билан қараган Олмалиқ нон заводининг юқорида номлари тилга олинган парвойи палак раҳбарларининг айтгани бўлмади. Олмалиқ шаҳар халқ контроли комитети корхонада текшириш ўтказиб, барча иллатларни рўйирост очиб ташлади.

Ўйлаймизки, корхона раҳбарлари бундан тегишли хулоса чиқаришиб, келаси сафар меҳмондан қочишмас.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

ФОТОАЙБНОМА

Суратда Тошкент шаҳрининг нақ биқинида жойлашган Оржоникидзе районидаги пахтачилик селекцияси ва уруғчилиги илмий текшириш институтининг клуби. Бу бино қаровсиз ҳолда қолгани учун йилдан-йилга путурдан кетмоқда. Лекин негадир бу ҳол институт раҳбарларини ташвишга солмаётир. Улар клуб ёнидан ўтаётганда кўзларини чирт юмиб олишармиш. Билмадик, улар кўзларини қачон очишаркин!

Й. Исмоилов фотоси.

ЧОРВАГА ЭЪТИБОР ШУМИ?

Партия ва ҳукуматимиз халқ хўжалигини, жумладан, чорвачиликни янада ривожлантириш учун муҳим тадбирларни амалга оширмоқдалар. Биз бу ғамхўрликка амалий иш билан жавоб беришимиз лозим. Чорвачиликда механизациядан кенг фойдаланиб маҳсулдорликни ошириш ва етиштирилаётган маҳсулотларнинг таннархини арзон бўлишига эришиш шу куннинг муҳим вазифаларидандир. Шунингдек, қорамол, қўй, эчки, туя ва йилқиларнинг камайиб кетишига, бузоқ ва қўзиларнинг нобуд бўлишига асло йўл қўймаслигимиз керак.

Аҳолининг қишлоқ хўжалиги, айниқса чорва маҳсулотларига бўлган эҳтиёжи йилдан-йилга ортиб бормоқда. Уларнинг талаб ва эҳтиёжларини тўла қондириш учун маҳсулдорликни кескин равишда ошириш талаб қилинади.

Бу борада Нукус районида қилинган ва қилинаётган ишларнинг аҳволи қандай? Шуни очиқ айтиш керакки, бу ерда чорвачиликка шу куннинг талаблари даражасида қаралялти, деб бўлмайди. Чунки юқори ташкилотлардан кўрсатма бўлгандагина ёки бирон бир йиғилиш кун тартибига чорвачилик масаласи қўйилса, чорвачиликдан хабар олинади. Қолган кунларда бу соҳа мутлақо унутилиб, яна эски ҳангома бошланади.

Тўғри, ўтган хўжалик йилида район гўшт, сут, жун тухум, қоракўл тери сотиш топшириқларини бажарди. Лекин райондаги кўпгина хўжаликлар чорва маҳсулотлари тайёрлаш топшириқларини бажара олмадилар.

Чорва маҳсулотлари сотиш планларининг аранг бажарилиши, совхозларда беда, маккажўхори экиш планларининг бажарилмасдан қолиши оқибатида содир бўляпти. Улардан олинаётган ҳосил мўлжалдагидан 2-2,5 марта кам. Шунинг учун гўштга топширилаётган молларнинг тирик вазни 45-60 килограммга камайиб кетган.

Район халқ контроли комитетининг қишлоқ хўжалик бўйича штатсиз бўлими чорвачилик бўйича бир қанча ишларни амалга оширмоқда. Мана бир мисол келтирамиз. Тельман номли совхозда Ж. Сапарбоев раҳбарлик қилаётган сут-товар фермасида 12 бош соғин сигирнинг кўпчилиги бир неча кунлар мутлако соғилмай қолган. Натижада совхоз ана шу ҳисобдан 1800 сўм зарар кўрган.

Бўлим шу йилнинг бошларида чорва қишловининг қандай ўтказилаётганини муносабати билан район хўжаликларида оммавий текшириш ўтказди. Текширишда хўжаликлар чорва қишловига яхши тайёргарлик кўрмагани, етарли озуқа базаси тайёрланмаганлиги аниқланди. Натижада айрим хўжаликларда чорва молларнинг нобуд бўлиш ҳоллари ҳам содир бўлди. Лекин шуниси ачинарлики, текширишда аниқланган камчиликларни бартараф қилиш учун ҳанузгача конкрет чора-тадбирлар белгиланмаяпти.

Район партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотлари йўл қўйилаётган хато ва камчиликларни атрофлича таҳлил қилиб, ўзларига тегишли хулосалар чиқариб олишлари зарур эди. Улар, айниқса, район хўжалик раҳбарлари чорвачилик ҳақида камроқ гапириб, чорвачиликни рентабелли тармоққа айлантириш учун мавжуд имкониятлардан оқилона фойдалансалар яхши бўларди. Бурноғи ва бултурги йилнинг аччиқ тажрибалари ваъда қорин тўйғизмаслигини яна бир бор кўрсатди.

Шунинг учун район партия ва совет ташкилотлари чорвачиликни ривожлантириш учун аниқ тадбирлар белгилаб, унинг бажарилиши устидан қатъий назорат олиб боришлари керак. Ана ўшандагина районда чорвачилик соҳасида рўй бераётган камчиликлар барҳам топади.

Д. БЕРДИКОВ.

Нукус район халқ контроли комитетининг қишлоқ хўжалиги бўйича штатсиз бўлим мудири.

Бустонлиқ районидаги Жданов номли колхознинг Анорқул Аитқулов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил колхозда биринчи марта каноп етиштиришга қарор қилди. Бу экин учун 225 гектар ер ажратилди. Ҳар гектар ердан 150 центнердан ҳосил олиш мўлжалланяпти. Суратда: бригада бошлиғи Анорқул Аитқулов (чапда) ва район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бош агрономи Қорабой Молдибоев каноп экиладиган ерларда нам сақлаш мақсадида ўтказилган бороналашнинг сифатини текшириб кўришяпти.

Қ. Розиқов фотоси (ЎзТАГ).

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ҲАЯЖОНЛИ КАДРЛАР

30 мартда Москвадаги «Россия» кинотеатрида «Революция сари бораётган поезд» номли янги ҳужжатли фильмнинг премьераси бўлди. Ҳужжатли фильмлар марказий студиясида режиссер В. Микоше томонидан суратга олинган бу кинокартина В. И. Ленин билан унинг дўстлари 1917 йил апрелида эмиграциядан Россияга қайтиб келиши ҳақида ҳикоя қилади. Кино ва телевидениенинг ҳужжатли ҳамда қисқаметражли фильмлари XII халқаро фестивалида москвалик ҳужжатчиларнинг бу асарига олий соврин — «Олтин каптар» тақдим қилинди.

«Революция сари бораётган поезд» — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан студияда яратилаётган картиналардан биридир. Доҳийнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган бир неча фильмлари билан томошабинларга таниш бўлган режиссер Л. Кристи яқинда «Ленин. Ҳужжатлар, фактлар, хотиралар» картинаси устида ишлашни якунлади. Бу лентага Н. К. Крупская, А. В. Луначарский, Г. М. Кржижановский ва партиянинг бошқа таниқли арбоблари хотиралари асос қилиб олинган. Режиссер С. Пумпянскаянинг «Биография саҳифалари» фильми ҳам экранга чиқарилмоқда. Унга доҳийнинг ҳаёт пайтида суратга олинган ҳужжатли кадрлар ҳам киритилган.

Томошабинлар режиссер А. Зенякиннинг «Ленин ордени» кинолентасини ҳам кўрадилар. Бу лентада Ватанимизнинг олий мукофотини олишга муяссар бўлган одамларнинг тақдири орқали Ленин кўрсатмалари қандай амалга оширилаётганлиги намойиш қилинади.

(ТАСС мухбири).

«ЛЕНИН ВА МАТБУОТ»

Тошкент журналистлари «Ленин ва матбуот» мавзуида конференция ўтказдилар. Конференцияда «Ўзбекистон коммунисти» журналининг бош редактори А. Д. Ивахненко доклад қилди. Республика пойтахтининг газета ва журналлари, радио ва телевидениеси ходимлари Лениннинг ғоявий меросини пропаганда қилиш тажрибаси билан ўртоқлашдилар. Доҳий туғилган куннинг юз йиллигини кутиб олишга қандай тайёргарлик кўраётганликлари ҳақида сўзлаб бердилар. (ЎзТАГ).

СССР ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ ВА ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДА

30 мартда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги адабиёт, санъат ва архитектура соҳасида Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитетининг пленуми Г. М. Марков раислигида ўз ишини бошлади. Пленумнинг ишида Москва, Ленинград ва иттифоқдош республикаларнинг атоқли маданият арбоблари қатнашмоқдалар.

Конкурсда қатнашиш учун қолдирилган асарлар муҳокама қилинганидан кейин комитет 1970 йилги Ленин мукофотларини бериш тўғрисида ўз қарорини қабул қилади. Комитет 1970 йилда СССР Давлат мукофотини олиш учун тақдим этилган асарларни ҳам қараб чиқади ва конкурсда қатнаштириш учун бу асарларнинг энг яхшиларини танлаб олади.

(ТАСС).

ЧОРВАДОРЛАР ЮТУҒИ

Шаҳрисабз районининг чорвадорлари беш йиллик топшириқларини бажара бориб, дастлабки довондан ошдилар. Улар давлатга гўшт сотиш ярим йиллиқ планини ортиғи билан бажардилар. Планда кўзда тутилган 600 тонна ўрнига 725 тонна семиз гўшт топширилди.

Райondaги «Гулистон», «Қизил Юлдуз», Энгельс номли, Ленин номли колхозларнинг чорвадорлари пландан ташқари гўшт тайёрлаб, катта муваффақиятларни қўлга киритдилар.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЯНГИ БЕДАЗОРЛАР

Пайариқ райони хўжаликлари беда экишни пешма-пеш тугалламоқдалар. Крупская номли колхозда 50 гектар янги очилган ерга беда экилди. Шунингдек, Карл Маркс номли колхозда ҳам 35 гектар партов ерга беда уруғи қадалди. Шу кунларда ҳар икки колхозда ўнга яқин агрегат ишлаяпти. Кунлик беда экиш графиги 120 процентдан ошириб адо этиляпти.

И. ХОЛИҚУЛОВ.

ХОККЕЙЧИЛАРИМИЗ ЖАҲОН ЧЕМПИОНИ

◆ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЎЙИНДА ◆ РАҚИБЛАРНИ ДОҒДА ҚОЛДИРИБ ◆ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ТЎҚҚИЗИНЧИ МАРТА КЎТАРИЛДИ ◆ ЖАҲОНГАШТА ҲУЖУМЧИ ◆ ХОККЕЙ ҚАЛҚОНИ.

Совет спорт шарафи учун курашган хоккейчиларимиз бу сафар ҳам ўзларининг энг чаққон, чапдаст ва тезкор эканликларини намойиш этдилар. Командамиз кетма-кет саккизинчи, умумий ҳисобда ўнинчи марта жаҳон чемпиони номини олишга мушарраф бўлдилар.

Йигитлар икки ҳафталик олишув давомида 9 ғалаба ва биргина мағлубият билан рақиблар дарвозасига энг кўп шайба кирита олдилар. Чемпионларнинг ҳар бир учрашувида ўйиннинг қизғин ва шиддатли ўтишидан «Юханнесхоф» муз майдони қайнар қозонга айланаёзди.

Совет хоккейчиларининг кучли рақиб эканлигига чехословак хоккейчилари тренери Я. Питнер: «Бу, чемпионатнинг энг кучли командаси, улар билан ўйнаш ва ғолиб чиқиш ҳазил эмас» деб тан берганди. СССР—ЧССР ўйинида чехословак хоккейчилари мағлубиятга учратилгач, маҳаллий газеталар саҳифаларида «Совет хоккейчилари ўйинида бўш томонлар кўзга ташланмайди», «Совет командаси бу чемпионатда ташаббусни қўлдан бермади» «Совет командаси энг зарур пайтда олий формага кира олади» деган сўзлар пайдо бўлди.

Хўш, ўйин тафсилотлари қандай бўлди? Ўйиннинг биринчи қисмида чемпионликка ташна швед хоккейчилари қандай бўлмасин, ғалаба иштиёқида ҳужумга ўтдилар. Улар ҳужумкорликка зўр бериб, Коноваленко дарвозасини тахликага солавердилар. Совет хоккейчилари бир оз шошилиб қола ёзган бўлсалар ҳам бўш келишмади. Аммо майдон эгаларининг мустаҳкам мудофаасини ёриб ўтиш имкони бўлмади. Ўйиннинг биринчи қисмида ҳар икки томон қанчалик ҳисобни очишга куч ва маҳорат сарфламасин, натижа чиқмади.

«Афтонбладет» газетаси шу кунги сонида «Муҳлислар, Мальцевдан сақланинг» деб ёзди. Майдон эгалари дарвозабони Хольмквист эса ўз ҳомийларига далда бериб: «СССР терма командасига қарши ўйнашдек яхши нарса йўқ. Мен уларни билиб олдим. Қандай қарши ҳужумга ўтиш сирлари ҳам маълум» деган гапларни айтди.

Ўйиннинг иккинчи қисмида швед ўйинчилари яна ташаббусни қўлга оладилар. Ўз тренерларининг бояги фикрини маъқуллагандай биринчи бўлиб ҳисобни очдилар. Шведлар ташаббусни ярим ютуқ деб биладилар. Афсуски, ана шу ташаббус ва ғалабани узоқ вақт ушлаб қололмадилар. Ўйиннинг 17-минутида Петров ҳисобни тенглаштиради. Тобора ҳужумкорликка ўта бошлаган совет хоккейчилари сал ўтмай яна бир шайба билан ғалабани мустаҳкамлайдилар.

Шиддатли ўйиннинг учинчи қисми командамизга ғалаба келтирди. Бу гал жаҳоннинг энг яхши ҳужумчиси Мальцев ўзининг навбатидаги ўн бешинчи шайбасини киритишга ва ҳисобни 3:1 қилишга эришади. Учинчи шайбадан кейин стадионни лиқ тўлдириб ўтирган ўнг мингга яқин томошабиннинг олқиши ҳам сусайгандай бўлди. Чунки швед ўйинчилари ташаббусни бой беришганди. Ҳисоб эса ўйин охиригача ўзгармай қолди.

Шундай қилиб, совет хоккейчилари ҳал қилувчи ўйинда мустаҳкам ғалабага эришиб, чемпионликни қўлда сақлаб қолдилар. Бу ўйиндан кейин «Юханнесхоф»да Совет Иттифоқи байроғи тўққизинчи марта кўтарилди. Қизиғи шундаки, ўйин олдидан швед командасининг капитани У. Стернер: «Агар биз бу ўйинда ғолиб келмасак, ўз уйим — Карлстадгача бўлган 350 километрли масофани пиёда босиб бораман» деб катта кетганди.

Шундай қилиб хоккей бўйича жаҳон биринчилиги мусобақасида СССР биринчи ўринни, Швеция иккинчи, ЧССР учинчи ўринни эгаллади. Финляндия, ГДР, Польша хоккейчилар командалари навбатдаги ўринларни олишди.

Совет ўйинчилари ҳақида чет эл журналистларининг: «Мальцев жаҳонгашта ҳужумчи», «Унда ҳозирги замон ҳужумчисига хос жиҳатлар бор» ёки «Коноваленко бу чемпионатда энг кам шайба ўтказиб, хоккей қалқони бўла олди» деб айтган баҳоларини оқлай олдилар.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

СЕН МЕНИНГ ҲАЁТИМСАН

ОЧЕРК

Сўлим Тошкент жадал қурилялти... сербар, гўзал. Сокин Тошкент зилзиладан бехабар яшаган гулбаҳорда дугонам Зуҳроларникига борганим эсимда. Том бўғотида очилиб ётган лолақизғалдоққа кўзимиз тушди. Лола куйида ёш болалардай нарвон қўйиб томга чиққандик. Пешайвонда гурунглашиб ўтирсак, мусича хашак тишлаб келди-да бўғотдан ўзига маскан қидира бошлади...

Йиллар ўтди... Бу баҳор ҳам дугонамни соғиниб, Зуҳроларникига йўл олдим. Аммо дугонамни топиш осон бўлмади. Анави маҳалла-ю, манови ҳовли эмас эди бу сафар. Мен Зуҳрони нақ самодан, кўкўпар бинолар ичидан қидириб топдим. Назаримда, Зуҳро худди само зуҳросидай осмони фалакдан туриб менга қўл силкитди. «Тўққизинчи қаватга қарайман, деб овора бўлманг, дўппингиз бошингиздан тушиб кетади» қичқирди у менга қараб.

Ҳозиргина осмони фалакдан қўл силтаган Зуҳро зум ўтмай ёнимга тушди. Лифтда худди шамолдай учиб тушди-ю, ёнимда ҳозир бўлди. Дугонамга ҳазиллашдим: — Томдан лолақизғалдоқ терамизми?..

— Ҳа, терамиз, — деди у кулиб. — Энди нарвон эмас, вертолёт керак бўлади-да.

Зуҳролар яшайдиган уй—худди қаср, худди сарой-а!

Шу қасрга қараб туриб, Алишер Навоий замонидаги қасрлар эсимга тушиб кетди. Тарих саҳифаларига битилган ўтмиш ҳақиқатини эсладим. Тахти Сафар деган қасрнинг таъриф ва тавсифи Навоий замонасидан бизгача етиб келган. Негаки, бундай қасрларни қуриш у замонларда фақат шоҳпаргагина, ўшанда ҳам бирор бир муносабат, тантана билангина насиб бўлган. Мана, Тахти Сафар қасрининг тарихи: кенг ўтлоқда Сафарвой деган чўпон қорамол боқар экан. Унинг сув ичса томоғидан кўринадиган соҳибжамол, қошлари камон, қомати ғизол қизи бўлган экан. Баҳорнинг сарсари шабадаси қизнинг сочидан атр бўйини олиб қочиб, шоҳ димоғига етказди. Шоҳ қизнинг отаси чўпон Сафарга совчи юборди. Ота яккаю ёлғиз қизи учун шоҳдан шу яйловда қаср қуриб беришини сўради... Қаср шу зайл қурилди.

Тахти Сафар қасрининг гумбазлари ҳамон сақланиб келмоқда.

Қаршимизда турган 9 қаватли қасрни эса шоҳ эмас, оддий одамлар, қудратли ҳур замон кишилари қуряпти.

Бизнинг давримизда меҳнат, илм-фан, ҳунар соҳибаси бўлган ҳар бир қиз учун қасрлар қуриб беріляпти. Зуҳро ҳам ана шу кўкўпар қасрларнинг бирида яшайди.

Яқинда Тошкент зилзиласи, украин ва ўзбек халқларининг эзгу дўстлиги қўшиғи, Украина кино санъати усталари ишлаган «Ўн уч терак кўчаси» фильмини томоша қилар эканман, шу олий қасрлар, Тошкент қурилишида танишганим Украина қурувчилари ёдимга тушди. Тошкентнинг юрагида қад кўтариб турган Украина маҳалласи—қардош совет халқлари дўстлигининг рамзи сифатида кўнглимга завқ-шавқ бағишлади.

Ёдимда, ўшанда дугонам билан қаср ичига киришдан олдин унинг олдидаги боғча — ҳовлирўяларга назар ташладик. Шаҳар ўртасида, Украина кварталида ариқда шарқираб сув оқиб турибди. Ариқ боғча айланиб ўтиб, гулларни суғоради. Болалар яйрасин деб ҳовузчалар ҳам қилинган. Ҳаммаёқ гул. Олчалар қийғос очилган.

— Ана боғча, мана буниси мактаб, — деди дугонам қувнаб. Болаларни боғча, яслиларга етаклаб ҳам юрмаймиз. Шундоққина ёнимизда. Почта, химчистка, ҳатто модалар ательеси, сартарошхонагача қуриб беришган азаматлар.

Бу хил ҳаёт, бу хил қулайликлардан мамнун бўлиб, қаср ичкарисига юрдик. Лифт ғизиллаганча бизни арши аълога олиб чиқиб кетди. Зуҳролар яшаётган бинонинг хоналарини томоша қилдик. Катта-катта балконли, хоналар. Кийим-кечаклар учун алоҳида, рўзғорга керакли майда-чуйдалар учун алоҳида жовонларигача тайёрлаб беришибди қурувчилар. Мурувватини бурасангиз бас — иссиқ сув, совуқ сув туша беради.

— Буни қаранг, — деди Зуҳро катта трубани кўрсатиб. — Майда-чуйда чиқиндиларни ҳам челакка солиб ташиб юрмайсиз, мана шу трубаларга ўрнатилган техника ўзи олиб кетаверади.

Ён қўшним-жон қўшним деган гап бор халқимизда. У ёқдаги қўшнинг билан ҳам, бу ёқдасиги билан ҳам кирди-чиқди қилиб туриш мумкин. Балконларнинг икки ёғига махсус эшиклар қўйилган. Биз Зуҳро билан девор дарчаларни эслаб кулишдик. Девор дарчаларидан энгашиб, қўшниларникига ош кўтариб чиқардик болалигимизда.

Бунча қулайликларни ўз ичига олган баланд биноларнинг ташқи кўриниши ҳам жуда зебо. Қуёшда товланиб турган заррин нақшларга қараб кўзингиз қамашади.

Ёдимда, ўшанда шу қасрларни қурган, қураётган қўли гул, юраги ҳам гул қурувчилар билан танишиш, уларга тасанно айтиш истаги туғилганди юракда.

— Буларни ким қурган? — сўрадим Зуҳродан.

— Украиналик дўстларимиз, — жавоб қилди у.

Зуҳронинг газ плитасида пишаётган андижонча маставага ҳам қарамай, қурувчиларни излаб кетдим. Ҳали йўл ҳам тушмаган, асфальт ҳам қилинмаган сертупроқ айланма бинолар орасидан ўтиб борардим. Бир туп шафтолининг шиғиллаган гулларига мафтун бўлганча ҳаёл суриб турган йигитга кўзим тушди.

— Чиройлими? — сўрадим.

— Ҳа, жудаям. Каштанларимиз гуллаганда ҳам шунақа ёнидан кетолмайман. Шу ердан ариқ ўтказиш керак, бунинг учун эса мана бу шафтолини... — деди у қўлини кўкрагига арра қилиб.

Дарров тушундим кесиш керак. Украиналик йигит бир туп шафтолини кесолмай мулоҳазага бориб турибди... Унинг ажойиб юраги, табиат, одамларга бўлган меҳр-муҳаббати бебаҳо касбидан ҳам устунроқ турибди. Шафтоли гуллари баҳона бўлди-ю, у билан танишиб ҳам олдик. Мени қурувчилар прорабига бошлаб борсангиз, дедим. Жоним билан деди у. Прорабни учратолмадик. Бизни Украина поездининг бош инженери Михаил Иванович Красников кутиб олди. У мени бинокорлар билан таништирди. Улар орасида ўтирган, мени бу ерга бошлаб келган йигит Николай Кобец ҳақида завқланиб сўзлаб берди.

Бу йигит Днепр тўлқинларини юрагига жойлаб келган. Ўзи серғайрат. Бригада бошлиғи. Бундан ташқари, дружиначи, поезд касаба союзи ташкилотининг аъзоси. Қурувчилар кунида Николай Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди. У ўзининг 11 нафар йигити билан эрта ҳам, кеч ҳам шу ерда — қурилишда. Мана шу хонадонларда яшовчиларнинг кўпи Николайни ўз ўғилларидай кўришади. Чунки улар яшаётган уйлар Николай бригадаси қўлидан чиққан.

Николай Кобец Тошкент қурилиши бошланган дастлабки кунлардан буён шу ерда — Тошкентда. 1966 йили армия хизматидан эндигина қайтиб келган йигит Тошкентда қаттиқ зилзила бўлганини эшитади. Уй-жойсиз қолган одамларнинг аҳволини тасаввур этиб кўрди-ю, оромини йўқотди. Тошкентга жўнаш учун ҳозирлик кўраётган Ленин орденли Постушов бригадасига ариза кўтариб борди. Постушов ўз бригадаси билан талафот юз берган жойга етиб келди. Бу орада оддий ғишт терувчи бўлиб келган Николай Кобец ўзини кўрсатди. Бригада аъзоларн ичида обрў қозонди. Бригада бошлиғи Постушов Николайни ўз ўрнига бригада бошлиғи қилиб тайинлади. Николай 6 ойлик муддат билан келган эди. Муддати битгач, у ҳам ариза ёзиб Тошкентда қолдиришларини сўради. Тўрт йил мобайнида Тошкентга ёшлигини қайтариб, унинг ҳуснига-ҳусн қўшди. Бу орада йигит дурадгорлик, арматура, йўл қурувчилик касбини ҳам пухта ўрганиб олди. У Тошкентга келганда фақат ғишт терувчи эди, энди-чи, у томларга тунука ёпади, ғишт теради, биноларга пардоз ҳам бера олади. Унинг бригадаси комплекс бригада бўлиб, Украина поезди қурилишининг ҳар участкасида ҳозиру-нозир бўлди.

Кобец Тошкентда илк муҳаббатини учратди. 1967 йилнинг баҳорида Тошкент қурилишига ишга келган бўёқчи қиз Тамара Григорьева ўзининг хуш табиати, меҳнатсеварлиги, одоби билан бригадир Николайнинг диққатини тортди. У қизга аввал илк баҳор бинафшаларидан келтириб берди, сўнг унинг хандон ташлаб кулишларидан завқланиш учун у ишлаётган участкага тез-тез келиб турди. Йигит юрагидаги соф муҳаббат Тамара билан умр ипларини боғлашга замин яратди. «Сен менинг ҳаётимсан» деб сарлавҳа қўйди йигит Тамарага ёзган ишқномасига. Икки ёшни комсомол тўйида шу баланд қасрлардаги хонадонларда яшовчилар ҳам иштирок этдилар. Николай бино қурар, Тамара қайрилма қошлари, садаф тишларининг гўзаллигидан андоза олгандай, биноларга пардоз, жило берарди. Николайнинг, бу уйлар тўққиз балли зилзилада ҳам пишагини бузмайди, дегани эсимда.

Баҳор чечаклари, шафтолининг шиғил гулларига термилиб туриб Николайни эсладим... Ёрдам бурчини бажариб, уйларига қайтган қурувчи дўстларимиздан Николайга хат ёздим. Унга миннатдор тошкентликлардан салом айтдим. Куни кеча ундан жавоб хати келди. Николай билан Тамара ўғил кўришибди. Тўйлари Тошкент тупроғида ўтгани, ўзбекларга бўлган меҳр-муҳаббатлари рамзи бўлсин учун ўғлонига Алишер деб исм қўйишибди.

Эътибор ОХУНОВА.

ГАНЧКОР ҚЎЛИ

Ганчкорлик санъатининг бобокалонларидан бўлган Уста Ширин Муродов қўлидан умрининг охирги кунларида ҳам паргор тушмаган экан. Уста бобо хаёлидаги пардоз нусҳаларини қоғозга туширишга шошиларди. У кишидан катта меъморлик мероси қолди. Бу мерос уста Шириннинг санъат қадрига етадиган ворислари — шу кунларимизнинг моҳир ганчкорлари қўлида. Қадимий ганчкорлик санъати Тошкентдаги обидаларга гўзаллик ва фусункорлик бахш этмоқда. В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкентдаги филиали биносига кирсангиз ҳам ана шу санъат намуналарини кўрасиз. Уста Ширин қўлида таҳсил кўрган Маҳмуд ака Усмонов бошлиқ санъаткорлар музей деворларига ганчдан гул солиб қўйишибди.

Республика Маданият министрлиги ҳузуридаги реставрация-қурилиш бошқармасига қарашли Расул Ибодов бошлиқ ганчкорлар бригадаси ҳам пойтахтимиздаги қадимий меъморчилик обидаларига жило бериб келмоқда. Расул Ибодов ва унинг дўсти Аҳмад Раҳматов ўспиринлик кезларидаёқ уста Ширин Муродовга шогирд тушган эдилар. Улар Навоий театри биноси қурилаётганида усталарга қарашиб, ганч қориб сув ташиб юриб кўзлари пишиб қолган эди. Бу икки йигит ганчкорлик санъати сирларини ўргана боришди. Мана энди, улар пойтахтимиздаги кўпгина иморатларни таъмир (реставрация) қилишда иштирок этишди. Зилзиладан кейин Навоий номли ва Муқимий номли театр биноларидаги ганч гуллар синган, кўчган ва тушиб кетган эди. Етук усталар қатори Расул Ибодов ҳам устозларнинг табаррук қўли теккан ганч гулларини тиклашда қатнашиб, ҳамкасбларининг эътиборига сазовор бўлди.

Ҳозир Расул Ибодов бошлиқ ганчкорлар Тошкентдаги табаррук бир иморатнинг ганч пардозларини тиклашяпти. Бу иморат Гоголь кўчасидаги «Комсомол 30 йиллиги» кинотеатрига туташиб кетган бўлиб, бу ерда кўп тарихий воқеалар бўлган эди. Мармар лавҳаларга кўз ташлайлик. «1918 йилнинг июнь ойида бу бинода Туркистон большевикларнинг 1-ўлка съезди бўлган эди». Иккинчи мармар тахтачадаги ёзув: «Бу ерда, собиқ Ҳуррият уйида, 1917 йилда ишчи, солдат ва деҳқон депутатларининг Тошкент Совети тузилган». Бу бинода партия ва ҳукуматимизнинг таниқли арбобларидан Михаил Васильевич Фрунзе ва Валериан Владимирович Куйбишев нутқ сўзлаган эдилар...

Энди бу бино қурувчилар қўлида сайқал топяпти. Бу ерда республика болалар кутубхонаси очилади. Суратда: бинони реставрация қилишда қатнашаётган ганчкорлардан Расул Ибодов, (юқорида) Аҳмад Раҳматов, Асрор Саидов, Эркин Аҳмадуллаев ўртоқлар.

И. Глауберзон фотоси.

АХБОРОТ

БИЗГА ЁЗАДИЛАР

ҚАҲРАМОНГА ҲАЙКАЛ

Халқимиз Улуғ Ватан урушида жанг қилиб авлодлар бахт-саодати йўлида қон тўккан эр йигитларнинг номини ҳурмат билан тилга олади, эъзозлайди. Ўзбек ўғлони қувалик Мўйдин Ҳасанов ҳам Ватан озодлиги йўлида жон фидо қилганлардан. У Қора денгиз кирғоқларини, Эльтиген шаҳарини немис босқинчиларидан тозалашда намуна кўрсатди. Яқинда Совет Иттифоқи Қаҳрамони Мўйдин Ҳасанов хотирасини абадийлаштириш мақсадида афсонавий Керчь плацдарми атрофидаги қоялардан бирига унинг ҳайкали ўрнатилди.

ЎТОВДАН ШИНАМ УЙЛАРГА

СССР Рассомлар союзи ҳузурида халқ ҳунармандчилиги бўлими ташкил этилганига кўп бўлгани йўқ. Халқ ҳунармандчилиги дурдоналарини, унинг келиб чиқиш манбаларини ўрганадиган бу бўлим ижодий коллективи яқинда иккинчи марта буюмлар кўргазмаси уюштирди. Рассомлар союзи уйида очилган кўргазма «Ўрта Осиё ва Қозоғистон кигиз ва ўйинчоқлари» деб аталди. Бухоро атрофидаги Оба қишлоғида яшовчи Ҳамро Раҳимова ҳамда Камоловаларнинг содда, лекин нозик дид билан ясаган буюмлари — қадимий афросиёбликлар ҳаётини эслатгани учун ҳам москваликларда қизиқиш уйғотди. Қизиғи шундаки, бир замонлар ўтовларни безаган кигиз, наматлар, девор ўрнида ишлатилган қамиш чийлар, ёғоч ва сопол идишлар эндиликда шинам хоналарга файз киритмоқда.

С. КОСТИРКО.
Москва.

«ЮЛДУЗЧА» СОЛДАТЛАР МЕҲМОНИ

Туркистон ҳарбий округининг «Юлдузча» эстрада ансамбли «Н» бўлинма солдатлари меҳмони бўлди. Ансамбль иштирокчилари ижросидаги куй ва қўшиқларнинг ҳар хил тилда айтилиши жуда қувончли бўлди. Айниқса Г. Тўраева, М. Шукурова ва Т. Иброҳимовлар куйлаган ашула ҳамда ижро этган рақслар «оқ олтин» диёрининг боғлари, бепоён далаларини яна бир бор эслатади.

А. ҒОЗИҚУЛОВ.

МЎЪЖИЗАКОР ИЧИМЛИК

Тонг саҳар чоғи боғда сайр қилиш, дарё ёки денгиз бўйида юриш ва қолаверса баланддан оқ кўпиклар сачратиб тушаётган шаршара ёнида туриш нақадар завқли. Киши бундай пайтларда ўзини эркин ҳис этади, танаси ором олиб, тетикланади. Нега? Чунки кислородга бой ҳаво қонни тозалайди, юрак тепиши яхшиланади.

Олимларимиз инсонга ана шундай кайфият инъом этиш бобида яхши натижаларга эришмоқдалар. Улар ўйлаб топган коктейл — кислородга бойитилган ичимлик ҳар томонлама манзур. Кислород коктейлини истаган миқдорда истеъмол қилиш мумкин. Ичимликнинг нафас қисиши, жигар ҳасталиги, қон босими, ичак яллиғланиши каби касалликларнинг олдини олиш ва даволашда фойдаси борлиги аниқланди. У ақлий меҳнат кишилари, спортчилар, конда ва иссиқ цехларда ишловчилар учун жуда қўл келади.

Кислород коктейлини тайёрлаш унча қийин эмас. Шарбатлар, сут, пиво ва бошқа ичимликларни кислород билан бойитиш кифоядир. Бунинг учун махсус аппаратдан фойдаланиш керак. Яқинда Свердловскда ичимликларни кислород билан бойитувчи ана шундай аппаратлар ишлаб чиқаришга киришилди. Бу аппарат кислород ингалятори деб аталиб, тузилиши ҳам оддийдир.

Медиклар кислород коктейлини мўъжизакор ичимлик деб баҳолашмоқда.

Қ. АҲМЕРОВ,
химия фанлари кандидати.

✱ МЕКСИКАЛИКЛАР ЛЕНИН ҲАЁТИ БИЛАН ТАНИШМОҚДАЛАР | **✱ АРАБЛАР БИЛАН КУРДЛАР ЯГОНА МАҚСАД ЙЎЛИДА БИРЛАШДИЛАР** | **✱ МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ КУРАШИ АВЖ ОЛАЁТИР**

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ЧЕХОСЛОВАКИЯ Социалистик Республикаси бу йил 75 мамлакатга шарикоподшипникларнинг неча юзлаб хилларини етказиб беради. Шарикоподшипниклар ишлаб чиқариш — мамлакат машинасозлик саноати асосий тармоқларининг биридир. Бу саноат ҳар йили 3 минг хилдаги 50 миллион донадан ортиқ подшипниклар тайёрламоқда.

Чехословакия машинасозлик учун муҳим бўлган ана шу маҳсулотга нисбатан ички эҳтиёжларини деярли тўла қондирмоқда, бу маҳсулотнинг 37 проценти ташқи бозорларга жўнатилмоқда.

ПОЛЬША

ЛЮБЛИН воеводлигида жун газлама ишлаб чиқарадиган йирик фабрика ишга туширилди. Бу фабриканинг биринчи навбатида бу йил 600 минг метр маҳсулот тайёрланади. Фабриканинг иккинчи навбати ишга туширилганидан кейин комбинат мамлакатдаги энг йирик корхона бўлиб қолади. У йилига 5 миллион метр газлама ишлаб чиқаради.

БОЛГАРИЯ

БОЛГАРИЯда биринчи телевизион эшиттириш ўтказилган кунга 10 йилдан сал кўпроқ вақт ўтди. Ўтган давр ичида республикада телевизион шохобчалари кенгайиб кетди. Бу шохобчалар мамлакатнинг деярли ҳамма территориясида телевизион эшиттиришларни қабул қилишни таъминлайди. Телевидение ҳозир тоғлик районларга ҳам қадам қўймоқда. (ТАСС).

ЛЮКСЕМБУРГ КОММУНИСТЛАРИНИНГ СЪЕЗДИ ТАМОМ БЎЛДИ

ДИФФЕРДОНЖ (Люксембург), 31 март. (ТАСС). Люксембург Коммунистик партиясининг XX съезди кеча кечқурун ўз ишини тамомлади. Делегатлар Люксембург Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини тинглаб, муҳокама қилдилар ва бир қанча резолюцияларни қабул этдилар. Сиёсий проблемаларга доир резолюцияда Люксембург коммунистлари олдига монополистик капиталга қарши, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ҳимоя қилиш учун, демократия, тинчлик ва социализм учун курашни кучайтириш вазифалари қўйилди.

Съезд В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб алоҳида резолюция қабул қилди. Бу резолюцияда Люксембург коммунистлари ва барча прогрессив кучларига мурожаат қилиниб, бу санани муносиб равишда нишонлашга, кундалик фаолиятда В. И. Ленин меросини чуқур ўрганишга чақирилган.

Л. СВОБОДА ТОКИОГА КЕЛДИ

ТОКИО, 31 март. (ТАСС). Чехословакия Социалистик Республикаси президенти Людвик Свобода бугун махсус самолётда Владивостокдан шу ерга келди. Осакадаги жаҳон виставкасида Чехословакия миллий куни ўтказилиши муносабати билан Чехословакия давлатининг бошлиғи Япония ҳукуматининг таклифига биноан Японияга келди.

Ханэда аэропортида Людвик Свободани ва унинг ҳамроҳларини Япония бош министри Э. Сато ва бошқа расмий шахслар кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида социалистик мамлакатларнинг Япониядаги элчилари бор эди.

ЛАОСДА ЖАНГЛАР

ХАНОЙ, 31 март. (ТАСС). Лаос Халқ озодлик армияси душман қўшинларининг позицияларига муваффақиятли ҳужум қилиб турибди. Вьетнам информация агентлигининг Каосан Патет-Лао агентлигига асосланиб хабар беришича, сўнгги тўрт ой мобайнида мамлакатнинг ватанпарвар кучлари ўнг кучларнинг, жумладан, таиландлик ёлланганлар ва Америка «Яшил қалпоқлари»нинг салкам 8500 солдат ва офицерини сафдан чиқарганлар. Америка самолётларидан 70 дан ортиғи ҳавода уриб туширилди ёки ерда яксон қилинди, кўпдан-кўп харбий техника ўлжа туширилди.

ВДР ОСМОНИДА УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 31 март. (ТАСС). Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Америка авиациясининг реактив-қирувчи самолётлари ва разведкачи самолётлари кеча Вьетнам Демократик Республикасининг Кувангбин вилояти устида осмон чегарасини бузиб кирган. Вьетнам Халқ армияси зенит артиллериясининг аниқ очган ўти билан Америка ҳаво қароқчиларидан бири уриб туширилган.

АМАДУ АХИЖО — КАМЕРУН ПРЕЗИДЕНТИ

ЯУНДЕ. Камерун Федератив Республикасида 28 мартда бўлиб ўтган ялпи сайлов натижасида мамлакат президенти лавозимига яна Амаду Ахижо сайланди. Соломон Тандента Муна вице-президент қилиб сайланди. Улар шу лавозимларга ҳукмрон Камерун миллий иттифоқи партиясидан кўрсатилган бирдан-бир номзодлар эди.

ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Люблиндаги қишлоқ хўжалик мактабининг ташкил топганига 25 йил бўлди. Шу давр ичида мактабни минглаб йигит-қизлар битириб чиқишди. Суратда: машинасозлик хонасида машғулот пайти.
ЦАФ—ТАСС фотоси.

МЕКСИКАНИНГ энг йирик шаҳарларидан бири Гвадалахарда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган Совет маданияти ҳафталиги бўлиб ўтди. Ҳафталик давомида дунёда биринчи социалистик давлат асосчисининг ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи кинофильмлар намойиш қилинди, фотовиставкалар ташкил этилди. Суратда: В. И. Ленин асарлари кўргазмасида.
С. Сичев фотоси. (ТАСС).

СИНФИЙ ЖАНГЛАР

◆ САНТЬЯГО. (ТАСС). Чили меҳнаткашлари қаттиқ кураш олиб бориб, турмуш ва меҳнат шароитини яхшилаш ҳуқуқларини астойдил ҳимоя қилмоқдалар. Забастовка ҳаракати шу йилнинг дастлабки ойларида кенг тус олди. Қишлоқ хўжалиги масалалари билан шуғулланувчи турли давлат муассасалари хизматчиларидан 12 минг киши 28 мартда 48 соатлик забастовка эълон қилди. Хизматчиларнинг иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талаби қондирилмаган тақдирда, улар забастовкани номуайян вақтгача давом эттириш ниятидадирлар.

◆ ЛОНДОН. (ТАСС). Шу йилнинг февраль ойида Англиядаги 399 саноат корхонасида забастовка бўлди. Бу забастовкаларда 164 мингга яқин киши қатнашди, деб хабар беради «Файнэншл таймс» газетаси. 1970 йилнинг дастлабки икки ойи мобайнида бўлган забастовкалар натижасида 1 миллион 200 минг иш куни қўлдан бой берилди. Ваҳолонки ўтган йилнинг шу даврида 797 минг иш куни қўлдан бой берилган эди.

◆ РИМ. (ТАСС). Мамлакатдаги учта энг йирик касаба союз ташкилоти — Италия умуммеҳнат конфедерацияси, Италия меҳнаткашлари касаба союзлари конфедерацияси ва Италия меҳнат союзи нарх ҳамда солиқларнинг оширилишига қарши, уй-жой қурилиши ва соғликни саклаш соҳасида ислоҳот ўтказувчи кураш программасини ишлаб чиқди. Улар 15 апрелдан бошлаб ана шу талабларни қўллаб-қувватлаш юзасидан бир неча бор забастовка ўтказишга қарор бердилар.

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

ЗАРУР БИТИМ

1970 йилнинг 11 марти Ироқ республикаси ҳаётида тарихий кун бўлиб қолади, чунки шу куни ягона Ироқ республикасининг қонуний гражданлари бўлган араб ва курд халқлари ўртасидаги 9 йилдан буён давом этиб келаётган қуролли тўқнашувга чек қўйилди.

Ироқнинг аҳолиси 8 миллиондан ортиқ бўлиб, шундан 2 миллионини курдлар ташкил қилади. Курдлар асосан мамлакатнинг шимолида — Арбил, Равондуз, Сулаймония, Киркук ва Мосул районларида яшайдилар.

1958 йилнинг 14 июлида Ироқда монархия тузуми ағдарилиб, Ироқ республика деб эълон қилинди ва генерал Абдул Карим Қосим бошлиқ янги ҳукумат тузилди. Натижада курдларни барча масалаларда араблар билан тенг ҳуқуққа эга қилиш учун реал имкониятлар вужудга келди. Курд халқи янги ҳукуматнинг ушбу масалаларни тезда ҳал қилиш тўғрисидаги план ва ваъдаларига ишониб революцион ўзгаришларга катта умид боғладилар. Бироқ, хайрихоҳлик билан кутиб олинган планлар қоғозда қолди. Қосим ҳукумати мамлакатдаги демократик ва прогрессив кучларнинг обрў ва таъсирининг кучайишидан қўрқиб уларга қарши сиёсат юргиза бошлади, жумладан улар курдлар олдига оғир шартлар қўйиб, уларга нисбатан реакцион йўл тутдилар. Мамлакатдаги барча прогрессив кучлар, жумладан, курд ватанпарварлари таъқиб остига олина бошлади. Курд халқининг раҳбари Мустафо Барзоний бошлиқ Курдистон демократик партияси жанжалли масалани тинч йўл билан ҳал этиб, рўй берадиган низоларни ўзаро келишув асосида бартараф қилиш учун ҳукуматга мурожаат қилди. Лекин Қосим ҳукумати бу одилона мурожаатга қулоқ солмай, аксинча 1961 йилнинг сентябрида курдларга қарши замонавий техника билан қуролланган армия юбориб очиқдан-очиқ уруш эълон қилди. Курд халқи қўлига қурол олишга мажбур бўлди.

Бир мамлакатнинг икки қардош халқи ўртасидаги қонли урушнинг бошланишида ва шунчалик узоқ муддат давом этишида чет эл империалистларининг ва ички реакцион кучларнинг роли каттадир. Шунингдек ўз шахсий манфаатини ва бойлик орттиришни кўзда тутган Ироқ армиясининг айрим бошлиқлари ҳам ушбу урушнинг давом этишидан манфаатдор эдилар.

Ироқ республикаси ички ҳаётида рўй берган ўзгаришлар ҳам курдлар масаласини ҳал қилишда қатъий бир бурилиш ясамади. Жумладан, 1963 йил 8 февралда Қосим ҳукумати ағдарилиб ташлангандан кейин ҳам кутилган натижаларга эришилмади. Ҳокимият тепасига келган «БАСС» миллатчи партияси Қосим реакцион сиёсатини давом эттирибгина қолмай, балки мамлакатдаги барча демократик кучларни таъқиб остига олиб, террорни кучайтириб юборди. Курдлар масаласида ҳам улар аввал муаммони тинч йўл билан ҳал қиламиз деб ваъда бердилар-у, амалда ўз мавқеларини мустаҳкамлаб олгач урушни қайта авж олдириб юбордилар. Лекин 1963 йилнинг ноябрь ойида мамлакатдаги сиёсий аҳвол кескинлашиб кетган бир вазиятда давлат тўнтариши юз берди ва ҳокимият тепасига маршал Ориф бошчилигидаги «Революцион қўмондонлик миллий кенгаши» келди. Мамлакатдаги прогрессив кучларнинг таъсири остида, Ироқ ҳукумати шимолдаги оғир аҳволни нормаллаштиришга алоҳида эътибор берди. 1966 йилнинг июнида Бағдодда 12 пунктдан иборат ҳукумат программаси эълон қилинди. Ушбу программада курд халқининг узоқ йиллардан буён талаб қилиб келаётган қонуний ҳуқуқларини амалга ошириш кўзда тутилган эди. 1966 йилнинг октябрь ойида президент Ориф Равондуз деган жойда курдлар раҳбари Мустафо Барзоний билан биринчи марта учрашди ва ушбу масала устида улар фикр алмашдилар. Бу учрашув курдлар масаласини ҳал қилишда ижобий роль ўйнади. 1968 йилнинг 17 июлида Ироқда яна тўнтариш юз бериб ҳокимият тепасига яна «БАСС» партияси келди. Президент бўлиб генерал Аҳмад Ҳасан Бакр сайланди, кейинчалик у бош министр лавозимини ҳам эгаллади. Ҳокимият тепасига келган «БАСС» партияси раҳбарлари ўзларининг 1963 йилги мағлубиятдан тегишли хулоса чиқариб, ўз сиёсатларини бир қанча демократик ўзгаришлар билан бошладилар. Ироқнинг янги ҳукумати кейинги йилларда араб дунёсида юз берган сўнгги воқеалар ҳамда шимолдаги аҳволнинг мамлакат экономикасига келтирган зарарларини ҳисобга олиб, курд масаласини тинч йўл билан ҳал қилишга киришиб бир неча ижобий тадбирларини амалга оширди. Дарҳақиқат курд масаласига алоҳида эътибор берилиб, ниҳоят уч ойдан ошиқ вақт ичида икки томон ўртасида олиб борилган музокара муваффақият билан тугалланиб, шу йилнинг 11 март куни ушбу масалани тинч йўл билан ҳал қилиш тўғрисида битим имзоланди. Араб ва курд халқи орасидаги низо тинчлик йўли билан ечилиб, уларнинг эзгу орзулари рўёбга чиқди. Бу улуғ воқеа шарафига мамлакатда уч кун миллий байрам қилинди. Ушбу кунга бағишланиб Ироқнинг бутун шаҳар ва қишлоқларида шодлик митинглари ва намойишлари бўлиб ўтди.

Президент Бакр Бағдод радиоси орқали сўзлаб курд масаласининг ҳал бўлиши, конституцияга ўзгартишлар киритилишини, жумладан Ироқ аҳолисини — араблар ва курдлардан ташкил топганини эълон қилди. Курдлар давлат аппаратида ва армияда юқори лавозимларга сайланадилар. Ироқ республикасининг вице-президентининг бири курдлардан сайланади.

Курдлар кўпчиликни ташкил қилган районларда курд тили араб тили билан қаторда расмий тил ҳисобланади. Ҳарбий тўқнашувларда қатнашган барча курдлар озод қилинади. Уларнинг ҳаммаси олдинги лавозимларига тикланади. Мамлакат шимолидаги уруш оқибатида зарар етган районларда халқ маорифи ва маданий турмушни ривожлантириш учун тадбирлар кўрилади. Шунингдек урушдан зарар кўрган курд оилаларига моддий ёрдам кўрсатилиши ҳам назарда тутилган. Президент Бакр бу масалаларни олдиндан курдлар бошлиғи Мустафо Барзоний билан келишилганини ҳам эълон қилди.

Ироқ шимолида тинчлик ўрнатилиши, шубҳасиз, мамлакатнинг халқаро обрўсини оширади. Ироқнинг ўз мустақил ривожланиши ва тараққиёти йўлида янги-янги имкониятлар очади. Шунингдек араб мамлакатлари бошига тушган кулфат — Исроил агрессорлари келтирган жароҳатларни тузатишда ҳам муҳим роль ўйнайди.

«Ушбу муҳим битимнинг амалга оширилиши, — дейилади Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин ўртоқларнинг Ироқ президенти ва бош министри Аҳмад Ҳасан Бакрга юборган табрик телеграммасида, — Ироқ республикасининг икки биродар — араб ва курд халқлари ўртасидаги бирликни мустаҳкамлашга, мамлакатда ижтимоий ва иқтисодий ўзгаришларни барча Ироқ халқи манфаатларига муваффақият билан хизмат қилишга ва унинг маиший ҳаётини ва фаровонлигини оширишга имкон беради».

Барча совет кишилари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам дўст Ироқ халқини ушбу тинчлик тўғрисидаги битим тузилгани билан қутлайдилар ва равнақ йўлида улкан муваффақиятларга эришишларини тилайдилар.

У. УВАТОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг илмий ходими.

ИРОҚ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

БАҒДОД. Курдлар проблемасини тинч йўл билан бартараф этиш тўғрисидаги битим амалга оширилиши натижасида Курдистон Демократик партиясининг вакилларидан беш киши Ироқ ҳукумати составига киритилди. Бағдод радиоси Ироқ президенти Аҳмад Ҳасан Бакр фармонига асосланиб, шуни маълум қилди. (ТАСС).

АПРЕЛДА ОБ-ҲАВО

Апрель ойида об-ҳаво тез-тез ўзгариб туради, саратондагидек исиб турган ҳаво бирдан совуши, бир ойлик ёмғир бир неча-кундуздаёқ ёғиши мумкин. Ойлик ҳарорат эса мартга нисбатан анча кўтарилади. Ўзбекистоннинг кўпчилик районларида ўртача ойлик ҳарорат кечалари 8-14, кундузи 15-17 даража иссиқ бўлади.

Ойнинг биринчи ярмида тез-тез кечалари 5-10, 10-15, кундузи эса 15-20, 20-25 даража иссиқ бўлади.

Тўртинчи беш кунликка келиб барометр симоби пастга тушади. Кечаси 0-5, кундузи 10-15 даража исийди. Республиканинг шимолий районларида эса қиров тушиши мумкин.

Учинчи ўн кунликда ҳарорат яна кўтарилади. Айрим кунлари кечаси 15-18, кундузи 25-30 даража атрофида иссиқ бўлади.

Апрелнинг иккинчи ярмида айрим жойларда момақалдироқ бўлиб, ёмғир ёғади. Ғарб томондан эсаётган шамол вақт-вақти билан кучайиб, унинг тезлиги секундига 10-15 метрга боради. Ойлик намгарчилик миқдори республиканинг кўпчилик районларида 25-50, тоғлик ва тоғолди районларида 50-100 миллиметр миқдорида бўлади. Республиканинг жанубида намгарчилик нормадан ошиқроқ бўлса-да, умуман республика бўйича намгарчилик нормадан ошмайди.

А. АВАНЕСОВА.
Тошкент узоқ муддатли об-ҳаво бюросининг бошлиғи.

Редактор
М. ҚОРИЕВ

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ВУЛҚОН... СОТИЛАДИ

ХОККАЙДО оролидаги Сёва Синдзан вулқонини сотиш тўғрисида Япония ҳукумати вулқон эгаси Мимацу билан музокаралар олиб бормоқда. Мимацу 1945 йилда Сёва Синдзан вулқонини арзон баҳода сотиб олган эди. Бу вақт орасида шуҳрати ҳам, баҳоси ҳам жуда ошиб кетди. Бунга Мимацунинг ўзи олиб борган илмий тадқиқот ишлари ҳам катта ёрдам берди. Ўз-ўзидан маълумки, табиатнинг бу мўъжизасини кўришни истовчилар сони ҳам йил сайин кўпая борди. Табиат ошиқлари жуда синчков бўлишади. Уларнинг ҳар бири вулқон тошидан бир бўлагини олиб кетишаверди. Бу ҳолда бирнеча аср ўтар-ўтмас вулқоннинг ўрни теп-текис бўлиб қолиши мумкин. Мимацунинг илтимосига кўра, вулқон давлат томонидан қўриқланадиган табиатнинг ёдгорлиги деб эълон қилинди. Лекин шундан кейин ҳам саёҳатчилар вулқондан тошларни олиб кетавердилар. Бундан ташвишланган Мимацу вулқонни давлатга сотишга қарор қилди.

ЧОЙ... РАНГ

ЯҚИНДА озиқ-овқат маҳсулотларига ишлатиладиган органик бўёқ топилди. Бу — чой баргидир. Чой барги озиқ-овқатларга қизил, сариқ, ним-пушти, жигарранг, қора, олтинранг тус бера олади. Энг муҳими, чой баргидан олинадиган бўёқ зарарли эмас, ҳатто фойдалидир. Унинг таркибида марганец, фтор, аминокислота моддалари бор.

Чой бўёғи озиқ-овқат саноатидан ташқари косметика ва фармакологияда ҳам ишлатилмоқда.

САЁҲАТЧИ... МИНОРА

АЛАВЕРД мис кимёси комбинатида пўлатдан ясалган катта минора бор. Тутун чиқарадиган бу минора ишлаб чиқаришга халақит бера бошлади. Минора «илдизи» билан йигирма метр нарига сурилиб янги заминга ўрнатилди. Қизиғи шундаки, бу миноранинг бўйи 40 метр, оғирлиги эса 210 тоннадир.

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 8.25 — Баҳор ва қувонч қўшиқлари. 9.30 — Ватан ҳақида қўшиқлар. 10.10 — М. Гиесин. «Соната». 10.30 — Дўстларимиз куйлари. 11.15 — «Буюк ғалабанинг 25 йиллиги олдидан». 11.30 — Куйлардан-куйларга. 12.15 — Олмалиқ рух заводи қурилишида». 12.25 — Олмалиқ рух заводи қурувчилари учун концерт. 13.30 — Н. Римский-Корсаков ва М. Мусоргский асарларидан концерт. 15.15 — «Саломатлик — туман бойлик». 15.20 — Музика маданияти радиоуниверситети. 16.10 — Ўзбекистон композиторлари асарларида В. И. Ленин образи. 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 17.00 — «Мен Шарқдан келяпман», (музикали композиция). 18.00 — «Юбилей объектларида». 18.10 — Ўзбек балетларидан рақслар. 19.20 — Татар операларидан парчалар. 20.00 — Футбол: «Пахтакор» — «Динамо» (Москва). 20.45 — Куйлар. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.20 — Енгил куйлар. 22.40 — В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар. 23.15 — Мақом кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.** 18.00 — **«Оталаримиз жасорати».** **Рус тилида:** 18.25 — Телеянгиликлар. 19.00 — **Футбол: «ПАХТАКОР» — «ДИНАМО»** (Москва). **Ўзбек тилида:** 20.50 — **«Қаҳрамонлар қайта учрашдилар** (ҳужжатли фильм). 21.15 — Бадиий ҳаваскорлар концерти. 21.55 — Ленинизм — давримиз байроғи. 22.10 — **«ВОЛОДЯ УЛЬЯНОВ»** (спектаклнинг 4-қисми).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — **Тошкент. Ўқув кўрсатувлари.** 13.00 — **Москва кўрсатади.** 18.00 — **Тошкент. Ўқув кўрсатувлари.** 20.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатади.** 20.35 — **«Иккидан еттигача»** (илмий-оммабоп фильм). 21.35 — **«Оталаримиз ёшлиги»** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 2/IV да **Ун иккинчи тун,** 3/IV да **Сухайль ва Меҳри.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2/IV да **Бой ила хизматчи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 3/IV да **Кумуш тўй,** 4/IV да **Қайнона.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 3/IV да **Баҳс,** 4/IV да **18 ёшлигим.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «СУВДАГИ ЖОЗИБАЛАР» Янги АТТРАКЦИОН.

КИНО

Сир очилди — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3 ва кеч 7 да). «ЧАЙКА». «СПУТНИК», НАВОИЙ НОМЛИ, (кундуз ва кечқурун):

Доктор Гомернинг укаси — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Беш кунлик хордиқ — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Македонча тўй — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Кашмирдаги севги — НАВОИЙ НОМЛИ (ўзбек тилида, кундуз соат 1.40 ва 4.40 минутда).

Малиновкада тўй — «МОСКВА» (кундуз соат 3 да).

ТОШКЕНТ МАДАНИЙ-ОҚАРТУВ ТЕХНИКУМИ

клуб бўлимидаги I-II курс ва I махсус курсларининг ташкилотчи-методист группаларини, ҳамда III-курс ва III махсус музика—хор группаларидаги сиртқи ўқувчиларини
6 АПРЕЛДАН

СЕССИЯГА ЧАҚИРАДИ

Адрес: Тошкент-95, Студентлар шаҳарчаси, маданий-оқартув техникуми.

Тошкентдаги Чкалов номли самалётсозлик заводининг маъмурияти, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари корхонанинг кекса ходими, маъмурий хўжалик бўлимининг бошлиғи
Шоабдурахмон ШОИСЛОМОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия билдирадилар.

Тошкент енгил саноат ва тўқимачилик институти коллективи институт сиёсий иқтисод кафедрасининг катта ўқитувчиси Ю. Қ. Йўлдошевга отаси
Қурбонали ЙЎЛДОШЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 331216. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 333142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон — 22—09.